

DRACIA

On. Biblioteca
Palatului Cultural
Arad
Jud. Arad.

2 Lei

Redacția și administrația:
Timișoara I.
Str. Lovinci No. 2

Telefon:
Redacția și administrația 12-66
Tipografia 14-69

Ziarul de afirmare românească al Ținutului Timiș — Apare sub egida Astei Bănățene

Sefredactor:
ROMULUS P. ROȘU

Abonamente: Anual 500 lei, pe 6 luni 300 lei. Pentru
țărani, preoți și învățători 300 lei.
Pentru întreprinderi 2000 lei.

Director administrativ:
Dr. NICOLAE ILIEȘIU

Noua ordine a condițiilor etnice

Pentru moment nu vedem utilitatea comentării mai pe larg a recentului discurs rostit de d. Hitler, în schimb vom releva ineditul unei probleme ce se desprinde din cuvântarea cancelarului.

Răvășind faptele cari au fost preluurile victoriei național-socialiste în Germania, ne oprim asupra unei date. La 25 Februarie 1920, partidul muncitoresc german, după ce a trecut prin faza grea a organizării, ține prima adunare publică în care își enunță programul său politic. D. Hitler, însărcinat pe atunci cu resortul propagandei, a dat citire celor 25 de puncte, cari au format mai târziu cartea de căpătâi a majorității populației germane.

Ne oprim numai asupra primelor patru puncte din program, a căror importanță a depășit granițele Germaniei. Aceste puncte sunt: 1. Unirea tuturor germanilor, 2. Egalitatea de drepturi pentru Germania și abolirea tratatelor de la Versailles și Saint Germain, 3. Compensarea pentru plasarea excedentului de populație, și 4. Revizuirea dreptului de cetățean, prin excluderea evreului.

În vara aceluiaș an „partidul muncitoresc german, se transformă în „național socialist”, iar ce a urmat după aceea, sunt lucruri de notorietate publică. Partidele politice germane, sub greutatea propriilor lor păcate își dau obitacul sfârșit la 30 Ianuarie 1933, când d. Hitler a fost numit cancelar.

Întreaga activitate a cancelarului și a grupării politice în fruntea căreia se află și-a găsit expresie și izvor de acțiune în temelia formată din cele 25 puncte enunțate la 25 Februarie 1920. Sub impulsul dinamic al acestui program Germania reintră în posesiunea Ruhr-ului, desăvârșește „Anschluss”-ul, ocupă Cehoslovacia, Memel-ul și Polonia.

Trăgând învățămintele necesare din destinul altor mari cuceritori, d. Hitler a oprit în pragul victoriei, și de acolo a strănut lumii întregi flamura păcii.

Sunt interese și țări mai mari cari apreciază sinceritatea acestui gest, și subliniem partea aceea a discursului în care ne vorbește de insulele de populație germană, colonizate în decursul vremii în Estul și Sud-Estul Europei.

În România, după statistica din 1930, s-au declarat germani peste șapte sute mii de cetățeni, cari trăiesc izolați mai mult în orașe, formând mase în regiunea Banatului și a Mediașului.

D. Hitler recunoaște că cele mai multe conflicte cu țările învecinate le are din cauza acestora și în acest scop propune ca să se facă o strămutare a naționalităților în așa fel, încât la sfârșitul evoluției, liniile de demarcație să fie mai bune ca cel de azi.

Suntem de acord cu dsa, cu atât mai mult, că nici nu avem linii de demarcație comune, și asta ar ușura foarte mult strămutarea colonilor germani din România în patria lor mamă.

Dacă cuvântarea dlui Hitler e pătrunsă de sinceritate, Germaniei îi revine inițiativa.

ROMULUS P. ROȘU

La intervenția amicală a guvernului jugoslav România și Ungaria

vor reduce efectivele militare concentrate la granița comună

București, 8 (SIR.) — La data de 24 Septembrie, guvernul jugoslav a intervenit în mod amical pe lângă guvernul român întrebându-l dacă n'ar considera oportun ca România și Ungaria să procedeze la o reducere simultană a efectivelor militare concentrate la granița lor comună.

În același timp, guvernul din Belgrad

a făcut o intervenție similară și pe lângă guvernul ungar. De îndată ce a fost sesizat de propunerea jugoslavă, guvernul român a luat această propunere în serioasă considerație.

La data de 30 Septembrie guvernul ungar a comunicat guvernului jugoslav că autoritățile militare ungare au și revenit asupra unor dispoziții de ordin

militar și că sunt dispuse să acorde concesiuni unui număr considerabil de militari concentrați.

De partea sa, guvernul român a făcut cunoscut atât guvernului din Belgrad, cât și celui din Budapesta, că este gata să procedeze în mod simultan la măsuri identice cu cele luate de guvernul ungar.

Țările neutre despre discursul dlui Hitler

Ziarele elvețiene reproșează Führerului german că n'a respectat pacea de la München. — Prudența ziarelor belgiene. — Ce vor face puterile din Occident se întrebă Danemarca

BERNA, 8 (Rador). — Havas transmite: Atitudinea presei elvețiene față de discursul dlui Hitler este în general negativă.

Ea nu crede că acest discurs va putea impresiona Anglia și Franța. Propunerile de pace cuprinse în discurs sunt foarte vagi. „BASLER NACHRICHTEN”, scrie: Reproșul făcut dlui Hitler că nu și-a ținut cuvântul vine de acolo că el n'a respectat pacea încheiată la München, la 1938.

„NATIONAL ZEITUNG”, din Basel, subliniază că tradiționalul „Fair Play”, atât de scump englezilor va fi grav atins de disprețul cu care Hitler a vorbit despre un viteaz înamic învins.

Bruxelles, 8 (Rador). — Agenția D. N. B. transmite: Ziarul flamand „Vol-

kenstaat”, scrie: Discursul Führerului cuprinde mai multe puncte pozitive care ar putea servi ca bază pentru negocieri de pace. Dacă nu se va voi să se întreacă acum în negocieri, războiul teribil și sângeros nu va mai putea fi înlăturat. „Vingtieme Siecle” pretinde că discursul nu aduce nimic nou în domeniul realităților.

„La Libre Belgique” publică un comentariu antigerman, scriind că discursul nu cuprinde nici o îmblânzire a inflexibilității totale a Führerului.

„Le Pays Reel” subliniind în deosebi planul unei noi ordini în Europa Centrală, prin metoda transplantării grupurilor etnice, crede împreună cu Führerul că această ordine nouă nu va mai fi în-

temeiată de greșelile săvârșite la Versailles.

Copenhaga, 8. (Rador). — Agenția D. N. B. transmite: După discursul Führerului, presa daneză se întrebă mai ales, ce vor face puterile din Occident?

Toate ziarele exprimă dorința de pace. „Politiken” scrie: Este imposibil să se pretindă că discursul Führerului n'a avut un caracter constructiv. Rămâne acum de știut dacă va fi posibil ca programul dezvoltat de el să fie îndrumat pe calea colaborării pacifice cu puterile occidentale și celelalte națiuni ale lumii. „Socialdemokraten” nu se arată optimist în judecarea situației, dar încheie cu această frază:

Grozăviile unui războiu și consecințele lui neprevăzute sunt atât de înfricoșătoare încât lumea trebuie să se agățe până și de cea mai mică umbră de pace.

După modelul celui polon

Se va creia și un guvern cehoslovac Președintele noului consiliu urmează să fie d. Eduard Beneș

Londra, 8. (Rador). — RĂSPUNZÂND UNUI REPREZENTANT AL AGENȚIEI REUTER PRIVITOR LA PROIECTUL CREĂRII UNUI GUVERN CEHOSLOVAC, O PERSOANĂ APROPIATĂ LUI BENEȘ A DECLARAT:

ESTE INEXACT CĂ UN GUVERN CEHOSLOVAC AR FI FOST CONSTITUIT, ESTE ÎNSĂ ADEVĂRAT CĂ DE CATEVA SĂPTĂMÂNI SE DUC NEGOCIERI LA LONDRA, PARIS ȘI ALTE CAPITALĂ ÎN VEDEREA ALCĂTUIRII UNUI GUVERN CEHOSLOVAC. SPERĂM SĂ PUTEAM ANUNȚA ÎN CURÂND FORMAREA UNUI GUVERN CEHOSLOVAC. UNA DIN DIFICULTĂȚI ESTE STABILIREA SEDIULUI VIITORULUI GUVERN. D. BENEȘ, CARE SE AFLĂ ACUM LA PARIS, SE VA ÎNĂPOAIA CURÂND LA LONDRA ÎN MOD NEOFICIAL SE ANUNȚĂ CĂ D. BENEȘ AR URMA SĂ FIE DESEMNIAT CA PREȘEDINTE, IAR D. OSUSKI MINISTRU DE EXTERNE.

D. CHAMBERLAIN va răspunde dlui Hitler

În ședința de Miercuri
a Camerii Comunelor

Londra, 8 (Rador). — HAVAS ESTE INFORMAT CĂ D. CHAMBERLAIN VA FACE MIERCURI ÎN CAMERA COMUNELOR DECLARAȚII COMPLETE CU PRIVIRE LA DISCURSUL D-LUI HITLER. EXPUNEREA VA FI URMĂTĂ DE O DEBATERE.

RADIO

Duminică, 8 Octombrie

RADIO-ROMANIA, RADIO-BUCUREȘTI ȘI RADIO EXPERIMENTAL. Ora 9.45: Ora religioasă. I. Clopote. II. Serviciul religios transmis de la Biserica Domnița Balasa; 12 Ora; Cota Dunării și a barei Sulina; 12.03 Muzică variată (discuri); 13 Ora; Radiofonice; Sport; Diverse; 13.10 Concert de prânz. Orchestra Vasile Julea; 14 Radio-jurnal; 14.20 D-ra Rodica Bujor acomp. de Orchestra Vasile Julea; 14.50 Spectacole; Știri artistice; Culturale; 15 Vești și sfaturi agricole; 15.15 Ora satului, organizată de Serviciul Social: I. Rugăciunea. II. Alex. Lascarov Moldovanu: De vorbă cu sătenii. III. Tariful Busuioc-Pieu din Comuna Șard, Jud. Alba: Căntece și jocuri din Transilvania. IV. Gazeta Căminului Cultural: Dr. Fr. Popu. V. Tariful Busuioc-Pieu (voce: Aurel Pop): Doine, bătăute și jocuri de băta. VI. Cartea Satului: „Chipuri din Săcele” de George Monoiianu. VII. Hațegana dela Șard; 16.15 Uverturi și marșuri din opere (discuri); 17.15—18.15 Ora „Muncă și Voe Bună”. I. Teodor Scarlat: Un luminos exemplu de muncă și stăruință: Stephenson. II. Fanfara Asoc. Sportive și Culturale a lucrătorilor dela Atelierele C. F. R. Grivița, cond. de Mircea Ciolan. III. Din viața marilor descoperitori: Leonardo da Vinci. IV. Jurnalul muncitorului; 18.17 Fanfara Bata-lionului de Gardă de Schubert; Preludiu la act. 3 din „Lohengrin” de Wagner; Ecoul pădurii, fantezie descriptive de E. Damaré; Ofițerul Român, vals de Carol Decker; Amintiri de peste Olt, potpuriu național de Elițescu; Marș militar Nr. 1 de I. D. Crăciunescu; 19 Cronică medicală; 19.15 Cântăreții noștri de muzică ușoară (discuri); 19.58 Sport: Rezultatele tehnice; 20 Săptămâna; 20.15 Concert de seară, Orchestra Radio, dirij. de Th. Rogalski (voce Aurel Alexandrescu); 20.45 Radio-jurnal (I); Rezultatele sportive; 21 Continuarea concertului Orchestrei Radio; 21.30 Muzică de dans (discuri); 22.30 Radio-jurnal (II); Sfaturi gospodărești și igienice; 22.50 Jocuri românești (discuri); 23.20—24 Muzică variată (discuri).

Luni, 9 Octombrie

RADIO-ROMANIA, RADIO-BUCUREȘTI ȘI RADIO-EXPERIMENTAL. Ora 12: Ora; Cota Dunării și a barei Sulina; 12.03 Muzică variată (discuri). **RADIO ROMANIA ȘI RADIO BUCUREȘTI** 13 Ora; Radiofonice; Sport; Diverse; 13.10 Concert de prânz. Orchestra Jean Marcu: Romanțe și Arie naționale; Aquarela-vals de J. Strauss; Disperare-cântec indian de Amy Woodford-Finden; Să nu pleci fără mine-tango-romanță de Mircea Alexe; Cântecul de dor și of de Ion Vasilescu; Romanță No. 5 de Cealowsky; Mereu, oricând oriunde, tango de Roman; Barcarolă-melodie de Ion Vasilescu, Noaptea asta-tango de Blanco; Arie naționale; 14 Radio-jurnal; 14.20 Continuarea concertului Orchestrei Jean Marcu: Alo, alo aici Viena-potpuriu de C. Morena; Să știe că te iubesc-romanță de D. Cantea; La boerul trandafirul-câtec românesc de Sandu Fieraru și Sergiu Radian; Vals tris. de Fr. von Veczey; Vorbeste-mi de tine-tango de Jean De'etire; Arie naționale; 15 Spectacole; Știri artistice și culturale; 19 Ora; Mersul vremii; 19.02 Cronică literară; 19.17 Concert de după amiază. Orchestra de salon Radio, dirij. de C. Bobescu: Potpuriu din opera „Impărăteasa Ecaterina” de R. Katnig; Valsul ciocărilor din „Milioanele Arlecchinului” de Drigo; Micul Tranon-gavotă de Marchetti; Serenadă-bolero de Atti-lio Margutti; Dans războinic indian de Lumbya; Dintr'o grădină de flori plină-fantezie națională de aPschill. **RADIO ROMANIA.** 20 Avuțiile noastre: Ville, de prof. I. Theodorescu; 20.15 „Culesul Vilor.” de Horia Furtună;

Distribuția:

Adela Ady Vintilă
Lia Lia Constantinescu-Botez
Ghiță Gh. Ștefănescu
Alec Aurel Alexandrescu
Podgoreanul At. Mitric
Regia muzicală: Aurel Alexandrescu.
20.45 Radio-jurnal (I); Sport; 21 Recita de poezii; 21.10 Căntece bahice (discuri); Cântecul de chef din „Cavaleria rustică” (voce: Melandri, Castagna, Cor); Cântecul lui Kleinzack din „Povestirile lui Hoffmann” de Offenbach (voce: Julius Patzak);

Bacchanala din „Samson și Dalila” de Saint-Saens (orch. simf. din Filadelfia, dirij. de Leopold Stokowski); Kermesa din „Faust” de Gounod (voce: Michel Cozette); Bacchanala din Bacantele din baletul „Anotimpurile” de Glazunov; Cântecul lui Valram din „Boris Godunov” de Mussorgsky și Cântecul prințului Galitsky din „Prințul Igor” de Borodin (voce: Theodor Șallapin); Bacchanala din „Tannhäuser” de Wagner (orch. filarm. dirij. de Bruno Walter); 22 Muzică de dans (discuri); 22.30 Radio-jurnal (II); Sfaturi gospodărești și igienice; 22.50 Continuarea muzicii de dans (discuri); 23.10 Muzică variată (discuri); 23.45 Jurnal pentru străinătate în limba franceză, germană, engleză și italiană.

RADIO BASARABIA

212,6 m. 1411,1 kHz. 20 kw.

Ora 14: Program muzical; 14.30 Radio-jurnal în limba română și rusă; 21 Program muzical; 22.30 Radio-jurnal în limba română și rusă.

Martă, 10 Octombrie

RADIO-ROMANIA, RADIO-BUCUREȘTI ȘI RADIO-EXPERIMENTAL. Ora 12: Ora; Cota Dunării și a barei Sulina; 12.03 Muzică variată (discuri). **RADIO ROMANIA ȘI RADIO BUCUREȘTI** 13 Ora; Radiofonice; Sport; Diverse; 13.10 Muzică populară. Tariful Carabiță; voce: Ștefan Savu; Lenuțo, Lenuțo, fa de Nelu Lerescu și Puiculița neichii dragă de Făncă Stoianescu; Foale verde sălcioară (voce: Ștefan Savu); Murguleț căluțul meu (voce: Ștefan Sivu); Eu copil, tu copil-cântec românesc; Ciocăria de Nicu Bulcă; Vine Leana pe colnic (voce: Ștefan Savu); Sus e dealul la pădure (voce: Ștefan Savu); Ia mai dă-mi o litrișoară de Ion Carabiță; Mă însuramăi vere de Ion Carabiță; Când eram copilăș mic-cântec românesc; Se mărită Leana noastră (voce: Ștefan Savu); Cântec haiducec (voce: Ștefan Savu); Cimpolul; 14 Radio-jurnal; 14.20 Grigoraș Dinicu și Făncă Luca (discuri); 15 Spectacole; Știri artistice și culturale. **RADIO ROMANIA.** 19 Ora; Mersul vremii; 19.02 De-a lungul graniței, de prof. Ion Simionescu; 19.17 Muzică de cameră de Beethoven (discuri): Trio No. 7 în si bemol major („Arhiducele”) (pian: Cortot, vioară: Thibaud și violoncel-Casa's). **RADIO ROMANIA ȘI RADIO BUCUREȘTI** 20 D. V. Jinga, subsecretar de Stat la Min. Economiei Naționale; 20.15 Anton Adrian Sarvas (vioară): Dans slav de Dvovrak-Kreiser; In barcă de Debussy; Malaguena de Albeniz; Sierra Morena de Monastiero; 20.30 Ion Fotino (violoncel): Grave de Cassada; Tango de Albeniz; Serenada spaniolă de Glazunov; Joe de Vasile Jianu; 20.45 Radio-jurnal (I); Sport; 21 Josef Prunner (pian): Variațiuni pe o temă de Lindow; 21.15 Concert de seară. Orchestra Radio, dirij. de Alfred Alexandrescu: Istar-poem simfonic de Vincent d'Indy; Fantezie de concert pentru vioară și orchestră de Rimsky-Korsakoff (vioară: I. Koganoff); Rapsodia română No. II de George Enescu; Rapsodie piemonteză de Sinigaglia (vioară: I. Koganoff); Dansurile polovlene din „Prințul Igor” de Borodin; 22.15 D-na Aida Helta (voce: Arie de Stradella; Rinaldo de Haendel; Serenadă de Schubert; 22.30 Radio-jurnal (II); Sfaturi gospodărești și igienice; 22.50 Muzică de dans (discuri); 23.10 Muzică variată (discuri); 23.45 Jurnal pentru străinătate în limba franceză, germană, engleză și italiană.

RADIO BASARABIA

212,6 m. 1411,1 kHz. 20 kw.

14 Program muzical; 14.30 Radio-jurnal în limba română și rusă; 21 Program muzical; 22.30 Radio-jurnal în limba română și rusă.

Deschiderea Barului „VICTORIA”

fost „ROYAL”

cu program de prima clasă.
Prețuri convenabile.
Orchestra excelentă: Doi: S.TAR U solo.

Banatul acum 100 ani

După statistica lui Fényes Elek

(continuarea III.)

III. Plasa Lipova

Are 3 comune urbane și anume 1 germană, 1 germană-sârbă (șocată), 1 valahă-sârbă-germană-maghiară; 47 comune rurale adică: 31 valahe, 5 germane, 1 munteneagră, 1 germană-valahă, 2 valahe-slovahe, 1 valahă-cernagoră, 1 germană-franceză, 1 germană-valahă, 3 valahe-munteneagrine, 1 valahă-sârbă-maghiară; 1 pustă cu locuitori valahi.

Populația 51.098 și anume: 10.944 catolici, 180 evanghelici, 16 reformați, 39.922 gr. neuniți, 36 evrei. Are 8941 case și 1806²/₈ sesiuni iobagiale.

COMUNE URBANE

Guttenbrunn, comună urbană germană cu 2690 catolici, 28 gr. neuniți, 4 evrei. În comună sunt mulți măiestri. Are 118¹/₂ sesiuni.

Lipova, comună urbană valahă-sârbă-germană-maghiară, cu 1700 catolici, 44 evangh., 10 ref., 3530 gr. neuniți, 6 evrei. Are depozit de sare, 126²/₈ sesiuni.

Lipova a avut odată o cetate foarte puternic întărită de către electorul George de Brandenburg. După lupta de la Mohaci, ajunge în mâna lui Ioan Zapolia, iar văduva acestuia Izabela cu fiul ei își află aici refugiu. La 1551 e ocupată la Turci, la 1688 ajunge în mâna imperialilor, ocupată fiind de generalul Carafa. Incape iar pe mâinile Turcilor și numai după 1716 ajunge sub stăpânirea imperialilor.

Recas, comună urbană germană-sârbă-valahă cu 2418 catolici, 2 evangh., 230 gr. neuniți, 6 evrei. În comună e oficiu postal, hotel. Are 98²/₈ sesiuni.

COMUNE RURALE

Altringen, comună germană cu 220 cat., 40 gr. neuniți. Are 16 sesiuni. Domn feudal: Ștefan Laczkovics.

Bellotint, comună valahă cu 1114, gr. neuniți. Are 21⁵/₈ sesiuni.

Buchberg, comună germană cu 192 cat., 32 gr. neuniți. Are 15¹/₈ sesiuni. Domn feudal: Antoniu Deseffy și camera.

Bellat, comună valahă cu 18 catolici, 2 reformați, 3112 gr. neuniți. Locuitorii cultivă mult tutun și varză. Are 52⁵/₈ sesiuni. Domn feudal e Nicolae Doktorovics.

Babșa, comună valahă cu 710 gr. neuniți. Are 27⁴/₈ sesiuni.

Budinț, comună valahă cu 988 gr. neuniți. Are 27⁴/₈ sesiuni.

Bencecul german, comună germană cu 888 catolici, 6 gr. neuniți, 8 evrei. Are 50 sesiuni. Domn feudal Petru Tököly.

Bencecul român, comună valahă cu 2 catolici, 836 gr. neuniți. Are 38¹/₂ sesiuni. Domn feudal Petru Tököly.

Brestovaț, comună valahă-slovaică cu 116 catolici, 4 reformați, 318 gr. neuniți, 2 evrei. Are 26²/₈ sesiuni. Domn feudal Iosif Gal.

Buzad, comună valahă cu 10 catolici, 826 gr. neuniți. Are 26³/₈ sesiuni. Domn feudal Petru Tököly.

Charlottenburg, frumoasă comună germană cu 248 catolici, 28 gr. neuniți. Are 15¹/₈ sesiuni. Domn feudal Petru Tököly.

Dorgoș, comună valahă cu 4 catolici, 702 gr. neuniți. Are 24 sesiuni.

Guveșdia (asa), comună valahă cu 10 catolici, 1522 gr. neuniți. Are 64⁵/₈ sesiuni.

Hisiaș, comună valahă cu 10 catolici, 598 gr. neuniți. Are 24⁴/₈ sesiuni.

Herneaova, comună valahă-monteneagră, cu 30 catolici, 1094 gr. neuniți. Are 43⁵/₈ sesiuni. Domn feudal Ladislau Muslay.

Hodoș, comună valahă cu 20 catolici, 490 gr. neuniți. Are 21⁴/₈ sesiuni. Domn feudal baron George și Simeon Szina.

Hususaș, comună valahă cu 2 catolici, 1448 gr. neuniți. Are 33⁴/₈ sesiuni.

Iesvin, comună valahă cu 2 catolici, niți. Are 24⁴/₈ sesiuni. Familia Bethlen își ia pronumele de Ictar. Azi (1839) abia se mai văd urmele vechiului castel Bethlen. Comuna are 24⁴/₈ sesiuni.

Ianova, comună valahă cu 2 catolici,

1676 gr. neuniți. Are 90⁵/₈ sesiuni. Domn feudal Ioan Csekonics.

Iezvin, comună valahă cu 2 catolici, 1294 gr. neuniți. Are 71⁷/₈ sesiuni.

Chisătău, comună valahă cu 14 catolici, 1348 gr. neuniți, 6 evrei. Are 26²/₈ sesiuni.

Craiovăț, comună valahă cu 2 evangh., 628 gr. neuniți. Are 19⁷/₈ sesiuni. Domn feudal Iacob Dobrovolny.

Crivobara, comună valahă cu 502 gr. neuniți. Are 12⁵/₈ sesiuni. Domn feudal Iacob Capdebo.

Checheș, comună valahă-monteneagră, cu 652 gr. neuniți. Are 11³/₈ sesiuni. Domn feudal Eufrosina Papházy.

Chesinț, comună valahă cu 4 catolici, 1838 gr. neuniți. Are 72⁵/₈ sesiuni. Domn feudal Iosefa Lovász. Comuna are multe vii și prune.

Chizdia, comună valahă-munteneagră, cu 1482 gr. neuniți. Are 57⁵/₈ sesiuni. Domn feudal baron George și Simeon Szina.

Chelmac, comună valahă cu 1124 gr. neuniți. Are 26⁷/₈ sesiuni.

Lichtenwald, comună valahă cu 28 gr. neuniți. Are 21 sesiuni. Domn feudal Ignatie și Sigismund Varga.

Labasint, comună valahă cu 684 gr. neuniți. Are 21 sesiuni. Comuna are multe livezi de pruni.

Lucareț, comună valahă cu 6 catolici, 258 gr. neuniți. Are 10¹/₈ sesiuni. Domn feudal Kati Agora, succesorii lui Andre Detrich.

Nadăș, comună valahă-sârbă-maghiară cu 70 catolici, 490 gr. neuniți. Are 22 sesiuni. Domn feudal Iosif, Mihai și Veronica Tormázy.

Neuhof comună germană-valahă cu 214 catolici, 112 gr. neuniți. Are 14 sesiuni. Domn feudal Ana Potyosgrof Butler. Comuna are ape minerale (băi).

Paniova, comună valahă cu 2 catolici, 312 gr. neuniți. Are 13⁴/₈ sesiuni. Domn feudal Bălas și Ion Demelics.

Petrovasela, comună sârbă, sau munteneagră cu 14 catolici, 2 evangh., 76 gr. neuniți. Are 44 sesiuni. Domn feudal: orfanii lui Ion Andreovics.

Pătârs, comună valahă cu 388 gr. neuniți. Are 13⁵/₈ sesiuni.

Sistarovaț, comună valahă cu 2 catolici, 1192 gr. neuniți. Are 32⁷/₈ sesiuni. Aici se află granit bun pentru parcuri străzilor.

Sistaroveț, comună valahă cu 2 catolici, 862 gr. neuniți, 2 evrei. Are 32⁵/₈ sesiuni.

Sistarovaț, comună valahă cu 2 catolici, 1488 gr. neuniți. Are 61³/₈ sesiuni.

Secas, comună valahă cu 2 catolici, 1192 gr. neuniți. Are 20¹/₈ sesiuni. Domn feudal Eufrosina Papházy.

Traunau, frumoasă comună germană-franceză cu 834 catolici, 16 gr. neuniți, 2 evrei. Are 50 sesiuni.

Toplovățul Mic, comună valahă cu 2 catolici, 138 gr. neuniți. Are 3³/₈ sesiuni. Comuna e lângă canalul Bega, care are aici un stăvilar.

Toplovățul Mare, comună valahă cu 6 catolici, 1120 gr. neuniți. Are 35⁵/₈ sesiuni.

Teș, comună valahă-slovaică cu 2 catolici, 130 evangh., 432 gr. neuniți. Are 23 sesiuni. Domn feudal: n Bohus.

Satu Nou, comună germană cu 104 catolici. Are 63²/₈ sesiuni. Domn feudal Iosefa Lovász.

Vizna, comună valahă cu 562 gr. neuniți. Are 19³/₈ sesiuni. Domn feudal Martin Kóvér.

Zabran, comună germană-valahă cu 75 gr. catolici, 65 romano catolici. Are 46⁵/₈ sesiuni.

(Va urma.)

NICOLAE ILI

Führerul Germaniei propune pacea

„Trebuie creiată o pace absolută și garantată
și trebuie găsit sentimentul de securitate
pentru toate popoarele

Intre Anglia și Germania, destinul
va decide cine are dreptate

Din cauza unei defectozități a mașinii de receptare a știrilor „Rador”, finalul discursului rostit de d. Hitler în ședința de Vineri a Reichstag-ului, n'a putut apărea în numărul nostru de ieri dimineața. Pentru că cititorii noștri să poată urmări discursul în întregime, publicăm capitoul final al cuvântării Führerului german.

— Cu toată claritatea am precizat revendicările germane și am rămas credincios acestei declarații. Franța rezolvând chestiunea teritoriului Saar, n'a mai existat și nu va mai exista între noi și Franța nici cel mai mic diferend de ordin teritorial. Am acceptat hotărârea din 1919 și renunț odată pentru totdeauna de a face din ea un motiv de război. Din partea Franței nu se poate pretinde că a-și fi adresat vreodată Franței o cerere incompatibilă cu onoarea sau cu interesele franceze. Dimpotrivă am exprimat dorința ca cele două națiuni, cu marea lor tradiție istorică să renunțe pentru totdeauna la inamicitate. Am făcut tot ce am putut pentru a stârpi din poporul german orice idee de inamicitate fatală și moștenită și de a înlocui aceste gânduri prin respectul pentru remarcabilele realizări ale poporului francez.

Poporul german m'a urmat bucurându-se de această cale. Dacă eforturile mele n'au izbutit, aceasta se datorește că unii mariști și oameni politici englezi erau în-

suflețiți de sentimente dușmănoase față de Germania.

Crede totuși și astăzi, că nu va exista o adevărată pacificare în Europa și în lume, decât dacă Anglia și Germania se înțeleg. În sfârșit, am încercat să aduc pe baze amicale relațiile dintre Reich și Uniunea Sovietică. Acest lucru a izbutit grație aceluiași idei ale d-lui Stalin. Prin urmare, revizuirea tratatului dela Versailles n'a adus în Europa nici un haos, ci dimpotrivă a stabilit o situație mai clară, stabilă și mai suportabilă.

Acei ce urăsc această ordine a situației europene și doresc dezordinea, pot fi ostili acestor acțiuni.

Înainte de venirea mea la putere, Europa centrală, nu numai Germania ci și țările vecine erau lovite de somaj. Standardul de viață a scăzut, mizeria a fost urmarea. Nici unul din oamenii de stat, nu poate contesta că am reușit să suprimăm aceste condiții de decadentă, nu numai în Reich, ci și în regiunile cu care ne-am unit. S'a dovedit deci, că spațiul din Europa centrală nu are vitalitate, decât dacă se află într-o comunitate și că acela care îl desparte, săvârșește o crimă împotriva a milioane de oameni.

A fi înlăturat această crimă, nu înseamnă o călcare a cuvântului meu, ci este o cinste, o mândrie și o mare operă istorică. Nici poporul german și nici eu, n'am depus jurământ pe tratatul dela Versailles.

Polonia și tratatul dela Versailles nu va mai învia niciodată

Cei de altă părere, vorbesc mereu de acțiunile necesare în politica mondială, dar nu cunosc desfășurarea militară a evenimentelor. Eu o cunosc mai bine și știu de ce socotesc de datoria mea să vorbesc.

Pentru ce trebuie ca războiul să se facă în Vest? Pentru restabilirea Poloniei? Polonia și tratatul dela Versailles nu va mai învia niciodată. Pentru aceasta garantează două din cele mai mari puteri din lume. Organizarea definitivă a teritoriilor în chestiune și crearea unui stat polonez sunt probleme pe care le vor rezolva nu războiul din Vest, ci Germania și Rusia.

Prin înlăturarea acestor două puteri din aceste teritorii, nu s'ar crea un nou stat, ci s'ar aduce un haos total. Problemele ce trebuie deslegate nu pot fi deslegate la mese de redacții, sau mese de

conferințe, ci prin muncă de decenii. Nimic nu dovedește că democrațiile occidentale sunt hotărâte să realizeze această situație bine ordonată. În orice caz, Germania în protectoratul Boemiei și Moraviei n'a restabilit numai ordinea și liniștea, ci a mai pus și temelii unei noi prosperități economice și a unei înțelegeri între cele două națiuni de aci.

Anglia va avea mult de făcut, pentru a arăta rezultate asemănătoare în protectoratul său asupra Palestinei. Se știe de altfel perfect, că ar fi fără rost să se nimicească milioane de vieți omenesti și miliarde de valori, pentru reconstituirea unui stat pe care toți cei ce nu erau polonezi, îl socoteau încă dela nașterea sa drept un avorton. Ar fi oare cuminte? Anglia va avea mult de făcut pentru a arăta rezultate asemănătoare ca în Boemia și Moravia, în protectoratul său din

Palestina. A prezentat oare Reichul cea mai mică revendicare care ar putea amenința existența imperiului englez? Nu, dimpotrivă. Dacă se voește a se face acest război pentru a da Reichului un alt regim, adică pentru a zdrobi Germania și a ne impune astfel un nou tratat, că cel dela Versailles, atunci aceasta ar însemna să se sacrifice în zadar milioane de vieți omenesti. Căci nu se va izbuti să se nimicească Reichul, nici să ni se impună un alt tratat ca cel din Versailles. Dar chiar dacă aceasta ar fi posibil, după un război de trei ani, sau patru, sau opt, acest nou Versailles va fi izvorul a noi conflicte. Războiul dela Vest nu rezolvă nici o problemă. Cel mult constituie o afacere pentru profitorii internaționali.

Rezolvarea chestiunilor care se înfățișează în urma dislocării Poloniei.

Problema înlăturării preocupărilor internaționale cu privire la viața economică și politică a popoarelor care sunt obiectivele guvernului Reichului, referitoare la teritoriul dela Vest de linia de demarcație, recunoscut ca sferă de influență a Reichului?

Germania își formulează drepturile elementare de a participa la materiile prime ale pământului.

TREBUE CREIATA O PACE ABSOLUTA

Trebuie creată o pace absolută și garantată și un sentiment de securitate la toate popoarele. Această securitate nu va fi posibilă, numai prin recunoașterea definitivă a statu-quo-ului european, dar și prin reducerea înarmărilor într-o măsură rezonabilă și economică mai suportabilă. Trebuie să se cadă de acord asupra armelor recunoscute și aceluiași care nu pot fi recunoscute. În vederea unei colaborări europene, marile națiuni trebuie să se întrunească într-o conferință. Dar aceasta nu se poate face fără o muncă preliminară dintre cele mai amănunțite. Această conferință nu se va putea întruni sub influența și la umbra tunurilor sau sub presiunea armatelor mobilizate.

Hitler mai susține, că menținerea actualului situații de pe frontul Occidental ar fi imposibilă, iar un război care s'ar întinde ar aduce cu sine nu numai distrugerea pământului european, dar și aceluia de dincolo de ocean. Face aceste declarații pentru a salva omenirea și poporul german de suferință. Dar dacă se va găsi iarăși un domn Churchill, care

să nu înțeleagă aceste cuvinte, declarația aceasta ar urma să fie ultima făcută în acest sens. Atunci noi ne vom bate și nici o putere și nici un timp, nu va fi de ajuns pentru a învinge Germania.

D. Churchill e convins că Anglia va învinge Germania.

Eu nu mă îndoiesc nici o clipă, că Germania va câștiga războiul. Destinul va decide, cine dintre noi doi are dreptate. Acel care cred că războiul e cea mai bună soluție, acela vor respinge mâna mea.

Hitler roagă pe Dumnezeu să îndice tuturor drumul just și drept, pe care s'ar putea așeza o nouă eră de pace nu numai pentru poporul german, dar și pentru întreaga Europă.

Cu aceasta, Führerul și-a terminat cuvântarea.

Mareșalul Göring a încheiat ședința, spunând că poporul german va merge în direcția ce-i va fi indicată de Führer, fie spre pacea dorită, fie spre rezistența cea mai hotărâtă.

Führerul ordonă și noi îl urmăm.

Cinci ani...

Au trecut exact cinci ani de când, într-o zi de toamnă mai frumoasă ca cele de acum, s'a răspândit pe globul întreg vestea purtată pe undele eterului: Regele Alexandru al Jugoslaviei a fost asasinat, împreună cu ministrul de externe al Franței, Louis Barthou.

Monarhul sosise în Republica amică pentru a consfinți legături urzite de abilul ministru, călător neobosit în sudarea cercului de fier din jurul unui adversar a cărui putere creștea amenințător.

Varșovia, Praga, Viena, Beigradul au fost etape, cari nu lăsau să se prevadă Marsilia, cea cu bulevardul înroșit de sângele regesc... Brațele ustașilor a fost înarmate de o altă cauză decât cea care a profitat de pe urma crimei. Un întreg sistem construit cu migală s'a prăbușit în urma celor două cadavre.

Cinci ani numai! Cât de departe ne-au dus acești cinci ani! Jugoslavia e unită azi. Gestul criminal dela 9 Octombrie 1934 nu se mai poate închipi comis de aceiași fanatici. Peste celelalte capitale vizitate de Louis Barthou cel ucis din întâmplare, flutură alte drapele, aceiași drapele... Concepția grandioasă a omului de stat, atât de francez în aspectul său de profesor, care nu prea e în curent cu regulile eleganței vestimentare, dar cu atât mai clar vede tabla de șah a politicii internaționale, n'a fost menținută de urmașii săi, n'a putut fi menținută.

Cinci ani în urmă, bubue tunul pe Rin. Pocniturile pistolului automat dela Marsilia au un ecou formidabil. Cuvântul nu mai este al ministrilor cu barbison și ochelari, ci al tancurilor și al escadrilelor de bombardament.

(nca iv).

**TOAMNA
SE
NUMARA
MILIOANELE**

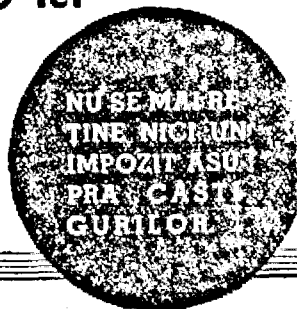
**LOTERIA
DE STAT**

... adică la 15 Octombrie

când se trage clasa IV-a a Loteriei de Stat și când se împart jucătorilor

236.800.000 lei

Treceți chiar astăzi pe la colectura preferată și rețineți-vă lozurile pentru a nu scăpa această unică ocazie de a vă îmbogăți.

Chineji și voievozi în Banat

Până a nu intra în cercetarea situației chinezilor din districtele valahice privilegiate, pentru o mai ușoară înțelegere a lucrurilor, vom spune câteva cuvinte despre însăși districtele, prea puțin cunoscute încă din cărțile noastre.

Am păstrat denumirea de districte, încreștinată de diplomele latinești ale cancelariei ungare, date probabil cu intenția de a le scoate cât mai mult din lumea celorlalte formațiuni de voievodate și chinezate ale Țării Severinului, din care au fost rupte înainte de veacul XIII. Unele fenomene și fapte de îndreptățesc să presupunem că la început toate districtele românești se bucură de privilegii, totuși în diploma din 1457 a lui Ladislau al V, nu se face amintire decât de opt. Se pomenesc și de districtul Caran, ca al noulea²⁾, contopit după 1442 în districtul mult mai însemnat al Sebeșului.

Istoria nu ne spune nimic nici în privința originii lor, nici a privilegiilor românești. Afirmarea istoricilor maghiari că ele și-ar datora ființa grației regale maghiare, nici nu trebuie respinsă, ea cade dela sine. Într'adevăr care rege maghiar ar fi putut duce inconsecvența până la atare absurditate, încât să-și creeze singur obstacole în calea politicii imperialiste, cu tendințe spre mișcări, — politică practică de toți regii maghiari dela Bela IV încoaci, până prin secolul XV?! Ori întărirea elementului românesc prin conferire de privilegii ar fi fost un act de nebulie, cunoscând mai ales politica inaugurată mai târziu de Anjouești, de a introduce prin toate mijloacele, chiar și prin contrabandă elemente maghiare în districte.

Și atunci nu ne rămâne decât să admitem ipoteza unei țări a Severinului, cuprinzând întreaga țară Hațegului, Oltenia și Banatul până dincolo de Lugoj, cu o populație numeroasă românească, din care puhoiul unguresc năvălitor rupe partea de apus. Lucrul acesta nici n'a fost prea greu, dacă știm că Românii trăiau aici alcătuiind mărunt voievodate și chinezate într'o relativă independență. Minima coerență a nou înființatului și încreștinatului regat maghiar le-a permis Românilor să ducă multă vreme aceeași viață de dinainte de cucerire. Se pare că Bela IV este cel dintâi rege care și îndreaptă privirea cu tot dinadinsul spre Țara Severinului. Cu începutul domniei lui coincide și instituirea celui dintâi ban al Severinului (1233, banul Luca)?

Frământări grele lăuntrice, între cari și dezastrul năvălirii Tătarilor (1241—1243), împiedecă pe ambițiosul rege să se ocupe de soarta nou înființatei băni. Abia peste 14 ani se găndește să transforme dominația maghiară în aceste părți dintr'una nominală, mai mult fictivă, într'una efectivă. Prea slab însă, recurge la ajutorul cavalerilor din ordinul Ioaniților, cărora le încredințează toată țara, exceptând doar unele părți, cu misiunea de a converti la catolicism pe Români și de a consolida dominația maghiară. Cu toate avantajele mari asigurate, cavalerii sunt siliți să părăsească abia după zece ani țara, fără nici o ispravă.

Maghiarii însă nu pot și nu vor să renunțe. Situația internă între timp nu s'a mai îmbunătățit în Ungaria, dimpotrivă. Lupte grele se dau pentru înfrângerea cerbicii orgolioșilor oligarhi unguri, în permanentă opoziție față de autoritatea regală, lupte cu Cumanii, cu Bulgarii, frecări între rege și fiul său Ștefan etc. îi silesc pe Unguri să renunțe la gândul de a cuceri cu sabia pământul și altmintrelea greu de cucerit al Severinului, și să recurgă la un compromis, din care a ieșit recunoașterea drepturilor de cari s'a bucurat Românimea în vechea sa țară, drepturi cari în așezarea cea nouă conțau ca privilegii.

Presupun, în lipsa unor documente concludente, că acestea au fost împrejurările care au determinat formarea districtelor valahice privilegiate, în cadrul nou înființatei băni a Severinului. Dreptul valah, — juxta antiquam et approbatam legem districtuum valachialium universorum¹⁾, sau pe scurt jus valachicum, câteodată și jure valachie requirente, singurul în vigoare în districte, nu ne-a putut fi dăruit de nimeni, noi ni l-am impus. Că am avut puterea necesară pentru numai două. Printre banii Severinului, demnitate strălucită în Ungaria medievală, banul Severinului fiind egal în rang cu baronii țării, — găsim dela început

put Români. Așa Laurențiu e din Valea sau Vaia românească, Micu, Paul, Trentul, Danciu, Gârbișteanu etc., sunt Români cu toții. Ludovic cel Mare îl roagă, cum văzurăm în art. precedent, de trei ori pe voevodul Bogdan, fiul lui Micu, să facă pace cu el²⁾, ceea ce dovedește prezența unei populații formidabilă românești în Banat.

Spațiul redus al unui articol nu ne permite să ne extindem prea mult nici asupra felului privilegiilor, dintre care numai o parte sunt enumerate în pomenita diplomă a lui Ladislau V. Amintim dintre cele câteva¹⁾.

1. Cele opt districte formează o singură unitate. (Doar Sigism. de Luxemburg de și-a permis să rupă districtul Comiat, zălogindu-le lui L. Hunyadi în 1435 pentru sumele împrumutate dela acesta. Comiatul a fost reintegrat în complex de către Ladislau V. la 1457, în urma stăruințelor repetate și insistente ale Românilor din district.)²⁾ N. A.

2. Nu se poate numi niciodată un străin (provenind din afara distr. — N. A.) peste acești chineji și nobile (la 1457 există deja și nobili români, — N. A.)

3. Nu se admite nici o judecăre decât a contelui lor (banul Severinului judecă pe temeiul dreptului valah — jus valachicum, jure valachie requirente, — N. A.) împotriva căreia se poate apela la judec curial, resp. la rege.

4. Și iobagii se bucură de scutirea de anumite sarcini.

5. Intregă lumea aceasta militară nu va plăti „tribut”, iar pentru birșag nu li se vor putea lua armele, caii de vânat și gornii.

Intreg teritoriul celor opt districte este considerat ca fiind proprietatea regelui, mai precis, a coroanei ungare. Teritoriul districtelor este împănăt cu cetăți, ai cărei castelani, sau șpani sunt oameni de încredere ai regelui; la mâna lor se varsă birurile și dijma pe care le răspunde chinezii din aceste districte. Importanța districtelor valahice privilegiate o cunosc și străinii, astfel italianul Gromo numește această parte a Banatului Valahia ceterior³⁾. D-l Me⁴⁾ vorbind de districte, admite formarea unei Români izolate aici, cu șefi putând fi considerați un fel de etnici de sistem roman, înainte de a fi luat titlul de voievozi și chineji.⁴⁾

Din partea noastră adăugăm doar atât, că avântul imperialist maghiar și-a frânt nu odată aripile, până prin veacul XV, de ză-

Regionala Someș a Serviciului Social a comemorat pe fostul Prim-Ministru Armand Călinescu

Conducerea Serviciului Social a primit din partea Regionalei Ținutului Someș, uranătoarea telegramă:

„Atsra — Serviciul Social, Regionala Someș, comemorând în ziua de 1 Octombrie 1939 pe marele român Armand Călinescu, vă roagă să binevoiti a fi interpretul sentimentelor ei de profundă indignare pentru crima săvârșită împotriva marelui dispărut, precum și a hotărîrii de a sta nedîclintă cu credință în jurul Augustului nostru Suveran, prin muncă fără preget în slujba Statului.

Director, ss. prof.
DR. IULIU HAȚEGANU”

Cinematografele cari comit evaziuni fiscale vor fi închise

Timișoara, 8. — Ministerul de finanțe a fost informat că unele cinematografe, spre a se sustrage dela plata taxelor fiscale și timbrul aviației, cer spectatrilor la eșirea din sală biletele de intrare, pe cari le repun apoi în vânzare, practicând în felul acesta o evaziune sistematică. Pentruca acest sistem de evaziune să reușească, cassele respectivelor cinematografe sunt astfel întocmite, că biletele nu se rup dela co-

gazul românesc al districtelor privilegiate, iar politica de desnaționalizare a familiilor de chineji români, a fost inaugurată tocmai spre a dărâma acest făgaș.

Nic. Tomiciu

1) N. Iorga: Ist. Rom. III-117. 2) Patr. Drăgălina: Ist. Banatului de Severin, Ip. 17. 3) ePsty Fr.: A ször. bsg és Ször. vm. tört. I-25.

2) Patr. Drăgălina, op. cit. 133; 1) N. Iorga, op. cit. 212/III.

1) N. Iorga op. cit. IV-116 și Pesty Fr. op. cit. I-400/404. 2) V. Pesty Fr. op. cit. I și II, satele de pe acest teritoriu nu cunosc alt stăpânitor decât coroana, sunt adevărate date libere, iar locuitorii lor sunt iobagi regești. 3) N. Iorga, op. cit. I/233. 4) Str. Metes: Ist. bis. rom. din Transilvania I-47.

Anchetele noastre în sudul Cărașului

Comunele bufănești și problema natalității

Mulțikopii... dar degenerarea rânjește. Lipsa dispensarelor de puericultură

Sasca-Montană, 8. — Nu ne știm să o spunem: problema natalității și mortalității în Căraș și în special în sudul Cărașului a fost tratată întotdeauna cu superficialitate.

O ventilăm aproape la fiecare pas, îi justificăm importanța prin slăbirea apărării naționale și scăderea producției economice — dar ne ferim să intrăm în adâncurile ei și mai presus de toate, ne lipsește curajul să fixăm soluții radicale pentru stărpirea răului din rădăcini.

MANDRIA BUFANILOR: COPII

În contrast cu „sistemul de unu” care seceră vîlga românească în comunele dela șes unde — cu durere trebuie să o spunem — femeii îi este rușine să nască, bufanii și-au cucerit dreptul la viața prin copii. Element prolific au dat de gândit însuși statului austriac, care prin dispoziția sa din 12 Aprilie 1726 oprește colonizarea în Banat a altor elemente, de cât de confesiune catolică. De fapt, străbătând comunele bufănești nu vei întâmpina altceva, de cât „sărăcie cu ciucur” și copii. Și cu toate, că unul din factorii determinați în mersul natalității starea economică a acestor comune este compromisă, scara nașterilor în comparație cu comunele dela șes în cari 6—8 nașteri anuale constituie un record, să menținem destul de satisfăcătoare, ba unii spun, de-a dreptul îmbucurătoare.

Dăm ca exemplu comuna Cărbunari, una dintre cele mai sărace comune bufănești, lăsată cu desăvârșire în grija Celui de Sus, unde copii sunt sărăciile din basmele noastre, făcând însă parte ei însuși din bogățiile UDR-ului.

O scurtă statistică despre mersul na-

Reprezentanții minorității ucrainiene la d. Primministru
BUCUREȘT, 8 (SIR). — D. ARGETOIANU, PRESEDINTUL CONSILIULUI DE MINISTRI A PRIMIT VINERI 6 OCTOMBRIE, PREZENTA D-LOR S. DRAGOMIR, MINISTRU PENTRU MINORITĂȚI ȘI GIURESCU, MINISTRU ORGANIZAȚIEI F. R. N., PE D-NII: WLADIMIR ZALOZIESKI, ILIE GAVRILUC, SERBENIUC ȘI AVOCAT WICHAIKY, REPREZENTANȚII AI MINORITĂȚII UCRAINIENE DIN ROMÂNIA CU CARI S'A INCHEIAT UN ACORD PENTRU INCADRAREA MINORITĂȚII UCRAINIENE ÎN FRONTUL NAȘTERII NAȚIONALE.

talității cu indicația mortalității din timii zece ani ne va confirma și de această, că ea este una dintre cele mai mune, care merită o deosebită atenție.

Anul	Nascuți	Morți
1929	45	21
1930	57	41
1931	40	31
1932	62	33
1933	40	42
1934	41	27
1935	54	26
1936	29	21
1937	41	33
1938	38	25
Total:	447	300

Observare: Date furnizate de Oficiul Parohial ortx. rom. din Cărbunari.

Oricât de îmbucurătoare ar părea aceste cifre, ele nu ne satisfac, căci datele culese la fața locului am vădit constata, că de și natalitatea e mare, exoesiv de mare și mortalitatea este înalta din prima copilărie și în special mortalitatea până la un an, ușor explicabilă prin debilitatea congenitală și nașterile premature.

Lăsând la o parte starea economică de dezastruoasă în care se sbate bufănești care duce la o degenerare progresivă contestabil, lipsa dispensarelor de puericultură este un al doilea factor determinant în mersul mortalității infantile.

Dela Reșița, la Oravița și până la Mădona-nouă există un singur dispensar de puericultură în comuna Cărbunari, acesta mai mult o parodie, de cât realitate. Nimeni nu-și bate capul cu asigurașta mamei, lehuzei și a copilului, pentru soțiile muncitorilor de codru fabrici este o noțiune necunoscută.

Aceasta stare îngrijorătoare a determinat cu toată siguranța primăria comunei Cărbunari, ca prin memoriul său adresat Excelenței Sale d-lui Reșident Regal dr. Alexandru Marta și înregistrat la Ținut sub nr. 18.196 să roagă „mărirea dispensarului de puericultură, cu o cameră de izolare și aceasta, în vederea bolilor cari seceră an de an această comună. Să se acorde medicamente gratuite. Să se numească o medică și o soră de ocrotire bine pregătite cu dragoste față de chemarea lor.”

Alături de primăria din Cărbunari dăm și noi semnalul de alarmă și înțelegem, că suflul atât de înțelegător Excelenței Sale d-lui Reșident Regal al colaboratorului său din Căraș dr. prof. col. P. Seraclu, va pătrunde fără întârziere în adâncul acestei chestiuni, re reclamă o urgentă soluționare.

M. E. &

COLȚUL CITITORULUI

ONORATA REDACȚIE

Am credința că ating o chestiune de interes obștesc, vorbind de învățăturile mai mult ori mai puțin complete, trase de cetățenii municipiului Timișoara cu ocazia recentelor exerciții de apărare pasivă. Cred însă că semnalele de alarmă sunt încă insuficiente. N-am auzit de exemplu semnalul de alarmă nici în ziua de 6 oct. seara pe vremea umedă, omul nu poate sta cu ferestrele deschise, să audă alarma. Prin două rânduri de geamuri, în Elisabetin, de exemplu, semnalul nu s-a auzit deloc.

Cei chemați cred că ar trebui să ia măsurile necesare din bună vreme. Nu este omul ce aduce ziua de mâine...

Un cititor din Elisabetin

Asupra celor semnalate de cititorul de mai sus, ne-am interesat la autoritățile competente, unde azi s'au dat următoarele măsuriri:

Sirenele de alarmă sunt în adevăr insuficiente. Nu numai în Elisabetin, ci și în alte cartiere eficiența lor e mică. Exercițiile de zilele trecute s'au făcut tocmai pentru a se constata unde trebuie plasate cele 14 sirene noi din oraș. Săptămâna ce urmează, comisia de apărare pasivă a municipiului va stabili locurile acestor sirene, și după instalarea lor în locuri cât mai dese, populația va fi în situația de a le auzi, pe orice vreme și va mai suna în viitor alarma.

REVISTE

"Gândirea" de Octombrie este pusă pe tema "Naționalism și Teologie." D. Vasile Băncilă studiază această temă la Nichifor Crainic. Gânditorul politic și poetul, care girează cu imensa d-sale autoritate revista, publică un poem intitulat "Rugăciune pentru Rege". Poezii mai semnează Radu Gyr, Gherghinescu Maria, Iulian Vesper, Gheorghe Bumbești. D. Victor Papilian publică o schiță a d. Gr. Tăușan un studiu ("Eminescu și Maiorescu"), Zoe Verbiceanu scrie despre poetul Francois Villon, stăruind asupra tehnicii baladei. Cronica o semnează Marietta Coandă, Septimiu Bucur, Ștefan Baciu (despre volumul de poezie al Anișoarei Odeanu: "Fata lui Codru împărat"). Cronica mărunță e înlocuită de însuși d. Nichifor Crainic.

"Pluturi Săcelene", în numărul Iunie—Iulie apărut acum, comemorează pe Mihail Eminescu prin peana lui Mitică Petreș, d. Victor Tudoran publică în continuare navela d-sale "Eroi". O mulțime de articole și articolașe se ocupă de problemele culturale ale regiunii Săcelelor. Mai semnează Vasile Dima, Gh. Hudea, E. Ar. Zaharia, Ion Păltânea, Gh. Păltânea, Pr. Gh. Șerbu, Vlad Șeitan ș. a.

"Inoieră", revista arădană a d-lui Tiberiu Vuia, publică în ultimul număr apărut (15 Septembrie) poezii de Petre Paulescu, Petre Bortos, P. Bogdan, articole de Tiberiu Vuia, V. Sămărtinean. Dr. T. Botiș; multe note iau loc în ultimele două pagini, semnate unele Petre Bortos. Una din ele polemizează cu poetul Ștefan Baciu, care reproșase revistei înlocuirea, într'un număr precedent, a paginii de poezie cu o reproducere de sculptură. N. I.

SARA MARE

de Dr. Tiberiu Brediceanu

În primăvara acestui an elevii și elevele lic. „Const. Diaconovici Loga” și „Carmen Sylva” din Timișoara, au reprezentat pe scena teatrului comunal opereta „Crai Nou” de Ciprian Porumbescu, una dintre cele mai frumoase și apreciate opere românești, legată atât de mult de trecutul muzical al Banatului.

Această manifestațiune a fost desigur cea mai importantă, din cele locale, a acestui an, atât prin grandoarea sa, cât și prin entuziasmul tineresc, depus cu-atâta râvnă, pentru o preocupatiune ce depășește cadrele manifestațiunilor școlare, de obicei destul de reduse. Căci a reprezenta o creațiune muzicală de acest gen, — destul de dificilă de multe ori chiar pentru cei competenți în această materie, — implică și anumite cunoștințe, de foarte multe ori extrem de greu de dobândit, plus și un oarecare talent și încă multe alte calități deosebit de rare.

Elevii timișoreni în mare parte au dat o vie dovadă de aceste însușiri alese, exemplu fiind strălucitul succes atât moral cât și material; reprezentanța repetându-se de mai multe ori la cererea publicului și apoi și proiectul de a face un turneu prin cele mai de seamă centre culturale ale Banatului, precum și în capitala țării.

Nu cunoștem mai deaproape cauzele cari au determinat nereușita acestui proiect, dar în orice caz de s'ar fi realizat, suntem siguri că ar fi avut greutatea întâmpinată cu aranjarea transportului, etc., orchestra, corul și solistii trecând peste o sută de persoane, plus decorurile și costumele și ele destul de numeroase și mari, cari de multe ori nu s'ar fi putut potrivi ne diferitele scene diferite deasemeni în proporții și mărime.

Cu toate că turneul n'a putut fi realizat, această manifestațiune va rămâne ca una dintre cele mai mari ale elevilor din Timișoara și Banat, nu numai a acestui an, ci și a celor douăzeci de ani de stăpânire românească în Banat, — țara cântecului românesc, a doinei. Munca și stăruința depusă cu atâta dragoste de acești elevi cât și de profesorul lor Tiberiu Alexandru, precum și de sprijinul și largă înțelegere a d-lui Silviu Bejan, directorul lic. „Const. Diaconovici Loga” va rămâne una din paginile cele mai frumoase ale Timișoarei românești. Căci această înfăptuire este un început de puternică tradiție.

Profesorul Alexandru Tiberiu, prin calitățile d-sale deosebite, a știut mai mult vom vorbi altă dată, a știut mai mult ca oricare altul, într'un timp scurt, să infiltreze în sufletul elevilor săi o puternică dragoste față de muzică și frumos. Deși d-sa a plecat din Timișoara, fiind numit profesor de muzică în Caransebeș, orașul său natal, probabil, încă în anul acesta, elevii acestor licee, sub conducerea d-lui prof. dr. Nicolae Ursu, unul dintre cei mai distinși oameni muzicali ai Banatului, ca o dovadă a celor spuse, vor continua această tradiție, reprezentând opera ilustrului compozitor bănățean Tib. Brediceanu, „Sara Mare”, prima încercare de operă românească, reprezentată cu mult succes la Opera din Cluj și București.

Nu ne îndoiim deloc de reușita acestei manifestațiuni, cunoscând destul de bine însușirile alese a d-lui prof. Dr. Nicolae Ursu, precum și capacitatea acestor elevi. D-sa prin însușirile sale cât și prin perseverența care îl caracterizează, va ști să înfrunte toate greutățile și piedicile ce îi vor eși în cale, continuând și desăvârșind astfel tradiția începută atât de frumos de d-l prof. Alexandru Tiberiu.

EUGEN GROPSIANU

INCREDEREA

Mai zilele trecute stătușem de vorbă cu un țaran din jurul Lugojului.

Dintr'una în alta ajunserăm a vorbi despre stările de curând schimbate în viața noastră de stat.

Și pentru a-i cunoaște simțăminte, pe cari le nutrește în sufletul său, o luaș pe din departe, făcându-i între altele cunoscut, ce se intenționează a se realiza prin noua ordine creiată, care urmărește îndeosebi ridicarea nivelului social al satelor.

Din când în când mai puneam și câte o întrebare, ca să văd cum reacționează la cele spuse de mine. Observai însă, că țaranul se ferește să-mi dea vre-un răspuns și numai după ce insistai să-mi descopere ce crede despre înnoirile ce sunt pe cale a se înfăptui, îmi zise, cu gura cam moale:

„Apoi să vedem pe cei noi, ce pot să facă”, înțelegând el sub „cei noi” pe actualul guvern.

Din aceste cuvinte am dedus că el, și poate împreună cu el și alți țarani sunt în așteptare să vadă, că guvernul ce îmbunătățiri sociale poate într'adevăr să aducă la îndeplinire în interesul satelor, pe urma întocmirilor celor noi.

Prea de multorii s'a ars țaranul în trecut, dând crezământ celor ce i s'au făgăduit, încât acum să aibă dintr'odată încredere în ceea ce i-se pune în vedere, că se va face.

Starea lui sufletească din prezent este o urmare firească a atâtor promisiuni făcute de cele peste 20 de partide politice, cari înainte de alegeri nu-i stăbeau din dragoste, făgăduindu-i ceriul și pământul, ca după alegeri promisiunile să fie date uitării, aproape în întregime.

Pe urma acestor făgădueli, rămase în vânt, a ajuns țaranul la convingerea, că mai întâi trebuie să vadă și numai după aceea să creadă.

Afiând această stare a lui sufletească începui să-i arăt, ce s'a făcut în timp de un an și jumătate în interes obștesc, ajungând la concluzia, că înfăptuirile de până acum

din țară ne îndreptătesc să avem deplină încredere, că și cele ce ni-se semnalează pentru viitor, cu siguranță se vor face.

Sub înfrăurirea cuvintelor mele observai de pe fața țaranului, că nedumerirea lui e pe cale de a se risipi.

Privindu-mă îndelung, după o pauză oarecare, îmi zise: „Numai dreptate să se facă”.

În clipa aceea îmi aduse aminte de cuvintele decedatului președinte al foștei republici cehoslovace, Toma Masaryk, că „Sărutul nu cere avere, ci dreptate, dreptate”.

E caracteristic, că acest țaran de rând simte lipsa dreptății. De bună seamă fiindcă în trecut dreptatea n'a fost aplicată în măsura cum trebuia.

Instinctul lui sănătos îl face să simtă, că după ce în anul 1919 ni s'a făcut dreptate națională, trebuie acum să ni-se facă și dreptate socială, căci la mijlocul consolidării stărilor din țara noastră nu ne putem opri.

După decepțiile, ce le va fi avut el sub regimurile perindate în cei aproape 20 de ani din urmă, nici nu i-se poate lua în nume de rău, că nu e prea darnic cu încrederea.

De aceea datoria noastră, a intelectualilor, este, să lucrăm într'acolo pentru a-i recâștiga încrederea, totală și definitivă.

În privința aceasta să nu așteptăm „mură n gură”, adică toate să le facă guvernul țării și organele sale subalterne, ci toți cei ce avem contact aproape zilnic cu țaranul, să contribuim între marginile posibilității la întărirea încrederii lui, fie prin aceea că în cazuri concrete îi facem dreptate, fie că, promițându-i ceva, ne ținem de cuvânt, fie că într'un chip oarecare îl îndrumăm spre bine.

Îndată ce pe calea aceasta țaranul și-a redobândit încrederea în funcțiunea ocrotitoare a statului și a cetățenilor săi, el devine un element prețios în stat, pe care conducerea țării se poate baza tot mai mult în caz de nevoie.

Aurel Monca

Banatul muzical

Acțiunea inspectoratului muncii de folos obștesc pentru muncile de toamnă

Inspectoratul General al Muncii de Folos Obștesc a luat următoarele măsuri, în vederea împlinirii programului de lucru cu premilitarii pentru muncile de toamnă, pe care le-a comunicat tuturor Prefecturilor, Căminelor Culturale Județene și Subinspectoratelor Pregătirii Premilitare:

În înțelegere cu Ministerul Agriculturii și Domeniilor, Direcția Economică Agrară, s'a hotărât ca pentru a se suplini lipsa de brațe, necesară străngerii recoltelor și executarea arăturilor și semănăturilor de toamnă să se folosească în acest scop și premilitarii rurali.

Pentru aducerea la îndeplinire a celor de mai sus, se dispune următoarele:

1. Vor fi concentrați în acest scop pe militarii cari nu au împlinit în acest an 20 de zile de concentrare.

2. Concentrarea se va executa între 25 Oct.—15 Nov. a. c., în serii de câte 10 zile.

3. Acești premilitari vor fi întrebuințați, în special, pentru lucrările agricole necesare familiilor agricultorilor chemați la concentrații.

4. Concentrările se vor face de preferință în comunele de origine a premilitarilor și numai în cazuri de absolută nevoie și în comunele vecine.

5. Organizarea acestor munci pe județe se va face printr'o colaborare intimă între Prefectul județului, Subinspectorul P. P., Directorul Camerei de Agricultură locale și Directorul Căminului Cultural județean, stabiindu-se programe de lucrări pe plăși și comune.

6. Scopul acestor munci având o importanță deosebită și folosind cu totul special economiei naționale, vă rugăm a depune toate silințele pentru ca această acțiune să fie cât mai reușită și pentru ce rezultatul să fie cât mai frumos.

7. Premilitarii cari în cursul lunilor Septembrie—Noembrie, vor executa cel puțin 20 zile pentru concentrații în raport cu apărarea națională, nu vor mai fi concentrați pentru munci agricole în acest an.

8. Subinspectorii P. P. vor raporta la sfârșitul acestei perioade de lucrări, rezultatele obținute, arătând: Efectivul; Incadrarea; Ce s'a lucrat (în zile și ha). Evaluarea lucrărilor efectuate; Concluzii Generale și propuneri.

9. Premilitarilor cari execută această concentrare, li se vor elibera adeverințe de executarea concentrației M. F. O.

† Pavel Berineanțu

Sâmbătă 7 I. c. s'a stins din viață, în etate de 36 ani, în urma unei grele suferințe, brigadierul silvic Pavel Berineanțu, fost secretar al serviciului silvic județean Timișoara.

A fost un funcționar de o conștiințositate și putere de muncă rare. Avea un suflet plin de bunătate, care l'a făcut iubit de superiori, colegi, subalterni și toți cei ce l'au cunoscut. Cu astfel de calități și-a creat o situație plină de promisiuni și viitorul îi surădea plin de speranțe. Iubea viața cu aceeași pasiune, cu care iubea munca și cinstea; nu i-a fost dat totuși să se bucure de ea în măsură în care ar fi fost îndreptățit. Prin moartea sa prea timpurie, Serviciul silvic județean pierde un funcționar valoros și o durere imensă s'a lăsat în sufletele tuturor aceluia ce l'au cunoscut.

Pavel Berineanțu lasă în urma lui un tată, un frate și o soră, cufundați în adâncă durere.

Fie-i țărâna ușoară!

„DACIA” e ziarul tuturor

Lumea elegantă vizitează salonul de coafură Ilie Magda. Bul. Regina Maria (vis-a-vis de Poșta Centrală). Tuns, bărbierit, manicule, coafat cu apă, fier și permanent, vopsitul părului, etc. Serviciu ireproșabil, prețuri moderate!

SPORT

Arena Electrica, ora 16

Ripensia-F.C. Carpați

Abia câteva ore ne mai despart de întâlnirea cea mai importantă pe care o susține în acest campionat Ripensia, așa că este cu totul normal, că pe unde te duci auzi mereu vorbindu-se de acest match și de șansele combatanților.

Publicul, împreună cu întreaga opinie sportivă din țară, este foarte curioasă de desnodământul acestui match, căci în cazul unei victorii a Ripensiei, această ar însemna implicit și detronarea unui leadăr, care deține spre surprinderea generală un loc invidiat.

Matchul cu Ripensia va lămuri toate presupunerile făcute în legătură cu

comportarea excelentă a echipei din Baia Mare, care nu numai că deține locul de frunte fără a pierde măcar un punct, dar a rezistat eroic tuturor încercărilor de a i se marca.

O speranță ascunsă în sufletul timișorenilor crede într'o surprindere și anume o victorie categorică a Ripensiei, care să dovedească, că eșecul în compania Unirei Tricolor nu a fost decât un incident inerent fiecărei echipe, mai ales în perioada de consolidare.

Matchul va confirma legitimitatea acestei speranțe.

Arena Banatul, ora 16

C.A.M.T.—Iuventus

Partida care se va disputa în concurență suscită desamenea un interes deosebit.

Combatanții se găsesc în situația, care stimulează curiozitatea publicului amator de întâlniri strânse, disputate cu întrebuintarea la maximum al tuturor resurselor posibile.

Sub acest raport întâlnirea dintre CAMT și Iuventus întrunește toate criteriile de bază. CAMT este după o victorie importantă și în urma unui match mediocru la Timișoara, deci se va folosi să prezinte publicului o conduită mult mai satisfăcătoare. Iuventus la rândul

ei va căuta să reintre în grațiile publicului printr'o figură mai norocoasă decât aceia pe care a făcut-o în compania Ripensiei.

Indiferent de rezultatul matchului, pe care nimeni nu-l poate întrevădea, partida se anunță ca una absolut deschisă, iar scorul definitiv va fi în favoarea acelei echipe, care se găsește momentan în dispoziție mai bună de joc. Căci este inutil ca să mai insistăm asupra faptului că ambele echipe își dau seama de importanța matchului și au făcut toate pregătirile uzuale ca să apară în condițiuni ireproșabile în fața spectatorilor.

Arena Electrica, ora 10'30

Electrica—Minerul

Pentru a mări și mai mult dilema publicului spectator (și plătitor), programul de football al Timișoarei mai cuprinde și un al treilea match de importanță deosebită, între șefii Diviziei B și echipa tuturor posibilităților din valea Jiului, Minerul.

Lupta dintre aceste echipe va fi foarte animată, căci pe deoparte timișorenii caută o consolidare în locul de frunte, iar oaspeții vor depune toate eforturile ca să ciupească cel puțin un punct,

ca astfel să le fie mai ușoară revenirea la care contează pentru primăvară.

În asemenea condițiuni desnodământul final al partidei este așteptat cu legitimă curiozitate de amatorii de football.

Tabăra Chinezului va asista în mare număr la ostilități, căci aceștia speră în realizarea unui vechiu proverb: când doi se ceartă al treilea se bucură. Oare va fi așa? E rândul Electriciei să răspundă!

F. C. Arad nu se realizează!

Contrar știrilor apărute în diferite ziare, înființarea F. C. Arad s'a amânat sine die.

Din informațiunile culese în orașul de pe malul Mureșului am putut stabili că înființarea F. C. Arad nici de data aceasta nu a fost decât un plan, care a eșuat din nou, din cauza divergențelor și tribulațiilor sportive.

Evenimentele s'au petrecut în felul următor: Odată după reînscăunarea d-lui Szabo Nicolae, acesta dându-și seama că sportul arădan nu poate fi salvat decât printr'o solidaritate și un patriotism local, a oferit Gloriei o colaborare foarte strânsă, care avea drept urmare

înființarea F. C. Arad.

Comitetul Gloriei a acceptat în principiu propunerile d-lui Szabo, și în ședința din 3 Octombrie s'a pronunțat favorabil.

A doua zi comitetul Amefel s'a întrunit din nou, și cu această ocazie unii dintre membrii au venit cu noul propunerii, astfel că nu au ratificat prima propunere făcută gloriștilor și s'au declarat principal contra fuziunii.

Față de situația schimbată și Gloria a întrerupt continuarea tratativelor, mai ales că principiile de bază ale înființării sunt schimbate în mod neseorios în fiecare zi.

Ultima oră sportivă

Sportul Studentesc-Unirea Tricolor 4:0 (1:0)

București, 8. — Ieri a avut loc pe un teren desfundat matchul, contând pentru campionatul național, în care studenții, mai decît în fața porții, au reperțat un succes categoric.

Eroul matchului a fost Gică Popescu, care a marcat toate golurile.

Scorul este deschis în m. 21, jocul decurând în superioritatea teritorială a studen-

ților, acțiunile Unirei Tricolor fiind doar rapsodice și fără de putere de pătrundere.

În repriza secundă, după eșuarea încercărilor uniriste, studenții își asigură victoria prin golurile marcate de Gică Popescu în m. 14, 15 și 24.

A arbitrat D. M. Niculescu, în fața a 3000 spectatori.

Plecarea din Timișoara a dlui inspector P. T. T. Nicolae Cojocaru

Funcționarii poștei și-au luat rămas bun de la fostul lor superior. — Agapa dela „Palace”

Timișoara, 8. — Un arătat în numărul de ieri al ziarului nostru, că d. ing. Gheorghe Ionescu a fost numit inspector regional P. T. T. al ținutului Timiș, în locul d-lui Nicolae Cojocaru, care a fost numit într'un post mai înalt în Direcțiunea generală P. T. T. din București.

Cu această ocazie, d. insp. Cojocaru a convocat ieri după masă la ora 7 în sala festivă a Poștei pe toți funcționarii, dela care și-a luat rămas bun.

D-sa a mulțumit tuturor funcționarilor P. T. T. își pentru concursul dat în timpul că a fost inspectorul acestei instituții și conștiincios, servind cu dragoste și devotaconștiincios, servind cu dragoste și devotament instituția din care fac parte. Îi roagă apoi să aibă încredere și să dea tot concursul noului lor șef d. ing. Ionescu, care îl urmează la conducerea inspectoratului P. T. T.

În numele funcționarilor vorbeste noul inspector regional d. ing. Gheorghe Ionescu, care printre altele spune: „Vă mulțumesc d-le inspector general, pentru cuvintele frumoase adresate mie și tuturor colaboratorilor Dv. și vă rog să-mi promiteți ca, atâr în numele meu cât și în numele tuturor celor prezenți și chiar în numele celor care n'au putut fi aici, să vă exprim cu ocazia plecării Dv., regretul nostru al tuturor. Știm că interesele Dv. și ale instituției reclamă prezența Dv. în altă parte, deaceia ne bucurăm de reușită. Noi toți vom păstra neșters în amintire, timpul cât ați fost conducătorul nostru. Cu toate că treceți drept un șef sever și autoritar, noi ne-am convins că sunteți drept și că în activitatea Dv. nu cunoașteți decât asigurarea bunului mers al serviciului și ridicarea demnității funcționarilor P. T. T.

Cel care am fost în contact mai apropiat cu Dv., ne-am convins de sufletul ales și dragostea ce o aveți față de subalterni. La adăpostul autorității Dv. netăgăduită și a acestei experiențe ce prezentați toți ne-am simțit în siguranță.

Noi ne-am dat concursul, iubindu-vă și respectându-vă, pentru ne putea realiza cele mai frumoase progrese în cadrele instituției noastre. Dorec din partea funcționarilor să-mi acorde aceeași încredere și același devotament. Îi asigur pe toți că munca le va fi apreciată și dreptatea acordată, dacă o merită și că eu însumi voi fi un susținător al doleanțelor drepte. Împrejurările excepționale de astăzi cer un surplus de muncă fiecăruia și să nu ezite nimeni a da, fiindcă

numai așa instituția P. T. T. va pr

va fi în măsură de a ne îmbunătăți situația.

În numele meu și al întregului personal, vă urez cu ocazia plecării din Timișoara nostru multă fericire și izbândă.

La ora 9 seara a avut loc o agapă în sa loanele cafenelei „Palace”, oferită de către pul funcționarilor P. T. T. în onoarea d-lui inspector general Cojocaru și d-lui ing. Ionescu, noul inspector regional.

Printre cei prezenți la această agapă afară de sărbătorii, au mai participat d. col. Popovici Virgă, prefectul județului Timiș-Torontal, col. N. Madancovici, comandantul gărzilor naționale din ținutul Timiș, Nae Popescu, inspector special P. T. T., prof. Ghermănescu, dirigintele special al vătămăntului P. T. T., Vasile Micula, dirigintele principal al oficiului P. T. T., Gheorghe Tăbăran, dirigintele oficiului de te foane, insp. Găbunea, Iosif Becheriu, dirigintele oficiului 2 P. T. T., R. Hedeșan, dirigintele oficiului 9 P. T. T., R. Găgăuș, dirigintele oficiului Lugoj, I. Georgescu, dirigintele oficiului Caransebeș, dr. Iosif Selegeanu, medicul P. T. T.-ului, Nicolae Sedon, Ioan Bojin, Coriolan Per, Gheorghe Păstiau, A. Teodor, controlori P. T. T., Spiriescu, șeful oficiului controlului mandator, Gh. Marinescu, secretarul inspectoratului, Simion Nicolae, N. Șuba etc.

Cu acest prilej a luat cuvântul d. ing. Gheorghe Ionescu, inspector regional P. T. T., care a subliniat încăodată meritele d-lui insp. N. Cojocaru, care a dovedit un efort larg și înțelegetor față de problemele instituției P. T. T. și față de subalternii domniei sale. Cu venirea d-sale a reapărut și s'a permanentizat grija pentru bunul mers al serviciilor, iar interesul ce l-a purtat pentru Posta să-și recapete prestigiul de altădată i-au asigurat și încrederea superiorilor. exprimăm profundă grațitudine pentru ceceea a făcut în timpul șederii d-sale la Timișoara.

D. inspector general N. Cojocaru a mulțumit pentru frumoasele cuvinte roșite de d. insp. Ionescu.

Au mai toastat d-nii insp. Nae Popescu, Vasile Micula, dirigintele oficiului 1, controlor Nicolae Sedon, Răducan Găgăuș, col. N. Madancovici, etc.

D. inspector general Nicolae Cojocaru părăsit ieri la ora 12 Timișoara, plecând la București, pentru a-și lua în primire postul.

MICA PUBLICITATE

Felosiți mica publicitate a ziarului „D A C I A”

Costul unui cuvânt este 1 leu, minimum 10 cuvinte

Vânzări și arendări urgente. Case, moșii, loturi de case și altele cu preț foarte redus de ocazie, scutite de autorizație și în Lugoj, Caransebeș cât și în toate orașele din țară. Plătibil și în rate sau schimb cu alt imobil. — Moșie în Banat cu ridiri și ținventar mare, valoare 15.000.000, de vânzare cu cca 3.000.000 lei. Prețul se menține numai 15 zile. Cumpărătorii pot obține împrumut pe termen lung Informațiuni se dau la „Credit Internațional” Timișoara I, Str. Griseșini Nr. 1.

România,
Primăria orașului Lipova
Nr. 4346/1939.

PUBLICAȚIUNE

Se aduce la cunoștința tuturor evreilor respinși la revizuirea cetățeniei române — cu apartinența în orașul Lipova — cari nu și-au aranjat situația până în prezent, să se prezinte benevol pentru obținerea certificatului de apartinență, cunoscând că în caz de vor fi găsiți cu situația nearanjată, li se va fixa domiciliul forțat.

Lipova, 4 Octombrie 1939.

Pirnar: Gh. N. Reșta Secretar: Nio. Schmidt.

Se poate realiza câștig zilnic La 500 domni prezentabili, cari vizitează partide lare pentru plasarea unui articol de soluție necesitate. Informațiuni minime 2-5, Timișoara IV, Str. Budai Deleanu Nr. 16, apartament 1-2.

Locuință modernă, 5 camere, toate depe dințele, de închiriat. Adresa: Timișoara III, Str. Moșilor 6, lângă Piața Kottl.

Cumpăr costume bărbătești uzate exclud la locuința Dvoastră. Obiectele aduse în prăvălia mea nu le cumpăr, dar în unele cărți poștale sau aviz telefonice (12-14) mă prezint imediat. Schönbrunn Timișoara II., Piața Traian 2. etaj I. I.

AVIZ

Aducem la cunoștința stimatei clientele, că am deschis un magazin în strada Mercy No. 1 (vis a vis de Gașton).

NICOLAE MARTIN
năcelar
Te'le on 16-70

Contribuția întreprinderilor comerciale și industriale din Timișoara pentru fondul de Inzestrare a Armatei

Timișoara, 7. — Publicăm în cele ce urmează azi și în zilele următoare, toate acele firme comerciale și industriale din oraș și județ aparținând de Camera de Comerț și Industrie din localitate, cari înțelegând să-și dovedească dragostea față de țară, au contribuit cu diferite sume la fondul de Inzestrare al Armatei. Facem acest lucru cu atât mai mult cu cât este vorba de un obol la care s'au înscris, fără deosebire, un foarte mare număr de firme, dând pentru inzestrarea oștiri suma totală de 1.847.851 lei. Concluziile ce se impun, le vom trage mai la urmă.

Iată cari sunt aceste firme și cu cât au contribuit.

Fiecare în parte, prin Camera de Comerț și Industrie, până la data de 30 August 1939:

	Lei
Banca Timișoarei și Soc. Com. p. a., întreprinderile din concursul ei și personalul	100.000
Uzinele Dura s. a. și personalul	60.000
Balcău-Impey s. a., împreună cu „Sacom” s. a., „Desfac” s. a. și personalul	25.000
„Helicon” Tipografie Bănățeană s. a. și personalul	45.000
„Kandia” s. a. fabrica de bonoane și ciocolată și personalul	38.000
„Gee-Krayer” s. a. și personalul	30.000
Fabricile Unite de Lacuri și Vopsele și personalul	25.000
Ed. Prochaska fii s. p. a. pentru industria morăritului, împreună cu sucursala din Sănnicolău-Mare, Jimbolia și Fabrica de Furnir s. p. a. Prochaska din Deta și personalul	134.474
Fabrica de Pălării s. p. a. Timișoara și personalul	76.328
„Tanara” fabrică chimică s. a. Timișoara și personalul	20.000
„Chemotex” Fabrica chimică s. a. și personalul	10.000
Centra'la Lăneș S. A. R. și personalul	13.195
Iulius Pollak fii s. a. și personalul	6.667
Iosif I. Henz și personalul	800
Personalul S. A. de electricitate „Framex”	2.360
Personalul Teșătorie „Seida” s. a.	1.550
Personalul Soc. Române de Asigurare „Steaua României” Agentura Generală Timișoara	880
Hermann Herz fii Fabrica Română de salam s. a. și personalul	10.000
Princz Mihai	200
Banca Poporală, Fratelia	2.000
Peistamel și Waleth	1.000
Pavel Kern s. p. a. și personalul	3.400
Unio-Club	500
Schlosser Carol	500
Rudolf Kunovszky, Piața Traian 8/a	20.000
Frații Moravetz s. p. a. librărie	10.000
Bacskav Rudolf	10.000
„Timiș” Industria chimică s. a.	274.550
Nicolae Korber, Periam	40.000
„Orient” Industria de piele	3.000
Orszag Berta, băcănie, Timișoara IV., Gh. Pop de Băsești	500
Weismayer succ. Czapp și Lidolt	1.000
Rabon și Schneider s. a.	5.000
Frații Deutsch succ. Desideriu Szenes	500
Frații Haasz, Freidorful-nou	500
Personalul Camerei de Comerț și de Industrie, Timișoara	3.430
Reuniunea de Economii și Avans, Cărpiniș	500
Banca Poporală s. p. a. Șag	1.000
„Atlantica” Pavel Neuwelt	500
Minsky Ioan	500
Bukovszky Ioan	50
Andrei și Ludovic Weisz	650
Rosenfeld Ignatie	500

Federala Agricolă Bănățeană	5.000
Auer Ignatie	300
Albert Böhm s. a.	20.000
Schenker et C. suc. Timișoara și personalul	3.950
Iosif Sugar	1.000
Prietenul Cărții	500
Funcționarii Asociației Fabricanților din Banat și Asociației Proprietarilor de Cazane	1.800
Pinter Ioan	500
Wolf Matei	1.000
Adolf Kohn și fiul	1.500
„Phöbus” s. a. de electricitate și personalul	12.350
Glauber Arpad	1.000
„Progres” Industria de ață s. a. și personalul	30.000
Wenka Schreyer s. a. Timișoara	1.000
Eugen Kertesz, tricotaje	1.000
„Carmen” Schreyer Rozalia	500

CRONICA ARADULUI

DISPARUT DELA DOMICILIU

Femeia Mohacs Rozalia din Arad str. Sava Raicu nr. 25 a observat zilele trecute că îi lipsește din casă suma de 5000 lei. A început să caute peste tot dar n-a mai dat de urma banilor. Fiul său Alexandru în etate de cincisprezece ani lipsea de acasă în timpul acestei întâmplări, astfel că femeia putea nutri speranța că banii s'ar mai găsi la fiul său. Zadarnic l-a așteptat câteva zile să revină la domiciliu, căci nu s'a mai întors. Abia atunci a putut face legătura dintre dispariția banilor și a bătatului său. Cazul a fost apoi reclamat chesturii care a intrerimis cercetări pentru găsirea minorului dispărut.

ABUZ DE INCREDERE

Organelor polițienesti li s'a adus la cunoștință, că Steierberg Moise, din str. Tribunal Axentie 21, a fost înșelat de Appel Nicolae, din str. Cuza Vodă Poliția i-a făcut acte de dare în judecată pentru abuz de încredere.

FURTURI

Autori necunoscuți au furat dela Greșă Aurel, din Arad str. Minervei 25, o bicicletă, cu nr. 14402, care era proprietatea aeroportului Arad.

Iuhasz Iosif, din str. Mărășești 9, a reclamat poliției că i s'a furat vardsiul pe când se afla în restaurantul lui Pușkas Ștefan, din str. Matei Corvin, de către indivizi necunoscuți. Pieresul valora 1800 lei.

Adrian Maria, din str. Călărășilor 8, a căzut victima unui furt. Anume autor necunoscuți i-au furat biinterii din locuință în valoare de 4000 lei.

Marian Iosif, din str. Ghiba Birta 40 a reclamat poliției împotriva autorilor necunoscuți care i-au sustras din antreul casei două poșete de damă și suma de 200 lei.

APĂRAREA PASIVĂ LA ARAD

Se știe că autoritățile au luat măsurile ca populația civilă din localitate să fie bine pregătită pentru orice eventualitate în viitor în ceea ce privește un atac aerian. Astfel s'au inițiat cursuri săptămânale la care se câștigă cunoștințe de felul cum va trebui să se apere orice cetățean împotriva atacurilor cu gaze Mai nou și la Academia teologică din localitate va funcționa un asemenea curs pentru inițierea studenților teologi și personalului angajat la acest institut cultural. Cursurile aceste vor avea loc în fiecare Vineri după masă și vor fi ținute de d. Traian Barzu, șeful apărării pasive dela această școală.

Straja Țării în ajutorul familiilor celor concentrați

Participarea străjerilor la muncile agricole

Muncile agricole sunt în curs. Cum o parte din locuitorii dela sate sunt concentrați, numărul brațelor de muncă fiind micșorat, tocmai când nevoia pentru strângerea recoltei este mai mare, ajutorul străjerilor și străjerelor este prețios.

„Straja Țării”, având datoria de a ajuta sporirea producției agricole, prin contribuția la munca obștească a tineretului străjeresc, are în momentul de față, prilejul de a pune în practică această preocupare.

În acest scop „Straja Țării” a stabilit un acord cu ministerul Agriculturii și Domeniilor, potrivit propunerii ce i-a făcut și adreselor acestui minister cu Nr. 2389 și 2390/1939, în vederea încadrării muncii străjerilor și străjerelor în planul schițat de legea pentru mobilizarea agricolă (publicată în Monitorul Oficial Nr. 216 din 18 Septembrie 1939 p. I.)

În scopul de a anticipa punerea în practică a preocupărilor străjeresti în acest domeniu, atunci când nevoia ar cere, și a ajuta la muncile agricole de toamnă, comandanții și comandantele de legiuni, vor lua de îndată următoarele măsuri:

— Înțelegere cu d. prefect al județului, care este președintele comisunii județene de mobilizare agricolă, stabilind participarea comandanților și comandantelor din comunele rurale, în comitetele respective pentru mobilizarea agricolă.

— Participarea tineretului străjeresc (școlari și extra-școlari) la muncile agricole.

— Organizarea unităților, (cuiburi, grupe, centurie, etc.) cari vor participa la munca agricolă și cea de folos obștesc la sate, folosind în acest scop unitățile străjeresti școlare în ziua de Sâmbătă, cât și cele extrașcolare în zilele și orele potrivite pentru nevoile agricole ale fiecărei localități.

— Pentru participarea la lucru se va face repartiziția în colaborare cu Comitetul Agricol Comunal respectiv, sau cu reprezentantul acestuia, care, conform legii, este obligat să cunoască nevoile de muncă din comuna sau sectorul respectiv.

— La muncile agricole se vor repartiza unități constituite pentru muncă, încadrate cu comandanții și comandantele respectivi (șefi de cuib, grupă, centurie, etc.)

— În ordinea de urgență se vor repartiza unitățile pentru lucru, întâi familiile de agricultori, ai căror membri sunt sau au fost concentrați și se găsesc în situația de a nu putea face față, prin propriile lor mijloace, strângerii producției, iar în al doilea rând, la marile proprietăți pentru completarea mânăii de lucru.

— În timpul lucrului, unitățile vor fi supravegheate și îndrumate de comandanții și comandantele respectivi.

— Lucrul se va repartiza după puterile fiecărui cuib, iar munca în total nu va dura mai mult de 5 ore într'o zi.

— Sâmbătă, zi de străjerie, este obligatorie la muncă (pentru 5 ore) când timpul este prielnic, iar când timpul este nefavorabil, se va face program străjeresc. În cursul săptămânii, afară de Sâmbătă, dacă se va lucra, durata nu va fi mai mare de 3 ore.

— Stoliurile extrașcolare vor fi obligate a face săptămânal cel puțin 4-5 ore de muncă. Acolo unde încă n'au luat ființă stoliurile extrașcolare, se va începe lucrul cu cele școlare, acestea dând exemplul și servind de imbold pentru organizarea și participarea stoliurilor extrașcolare.

— Muncile agricole la care pot participa străjerii ar fi:

— Culegerea fructelor, legumelor, zarzavaturilor, etc.

— Recoltarea plantelor textile.

— Ajutor pentru executarea arăturilor și semănăturilor de toamnă.

— Culesul porumbului (ajutor la strâns, cărat, etc.).

— Ajutorul dat familiilor celor concentrați, va stimula pe toți să contribuie la această obligație, și apoi se va putea trece mai ușor la concursul ce trebuie dat marilor proprietăți, recolta respectivă servind la hrana armatei.

— Comandanții și comandantele stoliurilor școlare și extrașcolare, vor ține un registru de evidență nominală a stoliului, și al lucrului efectuat săptămânal la fiecare locuitor sau mare proprietar.

— La sfârșitul unei săptămâni vor raporta legiunilor respective activitatea avută.

— Legiunile de străjeri și străjere pe baza rapoartelor centralizate vor înainta Direcției Organizării, prin Fa'anga respectivă, o dare de seamă asupra activității și în special asupra contribuției la muncile agricole.

— Această comunicare prin presă este de îndată executorie pentru organele străjeresti depe teritoriu.

Reumaticilor!

Pentru o bună lernare numai nămol la Neptun!

Prin îngrijire bună am devenit sănătoasă!

D-na Cecilia Sângeorge funcționară P. T. T. Timișoara II., Str. E. Teodorol 27: „Suferind de dureri reumatice, medicul curant mi-a recomandat să fac o cură de 12 băi și anume: 6 de sare de Bazna și 6 de Herba; urmând acest sfat mă simt foarte bine și aduc pe această cale mulțumirile mele.”

Băile Neptun

Timișoara

Guvernul energiei și al omeniei

Venirea d-lui Constantin Argetoianu în fruntea guvernului Renașterii Naționale, ca și apelul adresat de d-sa țării, au produs o excelentă impresie în străinătate.

Toată lumea a putut asculta în cuvintele președintelui Consiliului de miniștri o voce, care este, în același timp, a înțelepciunii, a calmului și a omeniei.

„Măna de fier”, de care a dat totdeauna dovadă d. Constantin Argetoianu, este prezentă încă odată la cârma țării. Nu mai puțin prezent este, însă, spiritul larg cuprinzător al unei omenii și al unei înalte înțelegeri românești.

Iată cadențele grave, de solemn avertisment, ale energiei, îmbinate cu suflul, liniștitor și uman, al unui înalt patriotism:

„Suntem hotărâți — a spus președintele Consiliului de miniștri — să înălțăm și ultimele boabe de neghină aduse de vânturi pe ogorul românesc și să readucem rătăciții la vechile tradiții de

omenie și de bun simț, care au călăuzit Neamul nostru în decursul veacurilor.”

Și mai departe:

„Facem un călduros apel la patriotismul tinerilor ademeniți printr-o mistică înșelătoare, lipsită de temei moral și de scopuri mărturisite și le vom deschide porțile pe care le-au închis în urma lor, dacă în sufletul fiecăruia mai licărește încă acea dragoste de casă și Neam, care îi poate aduce pe calea pocăinței.”

Care român cu adevărată iubire de Patrie ar putea rămâne surd unor atari îndemnuri?

Care dintre noi ar putea să dea îndărăț, refuzându-și inima și întreaga putere de muncă unui Stat, al cărui guvern energic și omenos nu face decât să lupte pentru slava Neamului și a Tronului?

Nu, nu încapă nici o îndoială: la apelul guvernului, toți cetățenii țării au răspuns:

„Prezent!”

Preotul și Serviciul Social

Prin misiunea lui de apostol și chemarea sa de părinte sufletesc al credincioșilor săi, prin rostul lui de învățător și îndrumător, prin harul său divin, preotul poate dobândi în satul care păstorește, încrederea, dragostea și ascultarea desăvârșită a sătenilor. Poate dobândi cea mai înaltă ascendență morală asupra tuturor fiilor săi sufletești și deci cea mai mare putere de convingere și călăuzire a lor pe calea Binelui și Adevărului, pe Calea Vieții. Poate dobândi și deci trebuie să o dobândească prin ținuta și faptele lui creștinești din orice clipă și orice loc. Căci făptuind și vorbind în numele lui Cristos, în numele Crucii și al Adevărului, el trebuie să și fie simbolul legii lui Cristos, al dreptei credințe și al făptuirii pentru izbânda Binelui și Adevărului.

Pentru aceasta, mijloace minunate și făcătoare de minuni îi stau la îndemână: fapta și cuvântul. Fapta „Părintelui” care are cu totul altă înrăuire decât a oricărui alt cărturar din sat.

„Și aceasta se poate — oricare ar fi vârsta și învățătura preotului, numai inimă să aibă. Ceteți P o p a T a n d a, o pildă vie a preoției Românilor de peste munți și veți vedea că se poate. Un sat întreg: și sărac, și lăaturalnic și păraginit: cu oameni nărașiți, trăind în cea mai dobitocească nesimțire... învie numai prin pilda preotului.

— Care pildă? Cercase bietul om cu vorba; slujia cu evlavie, cetia, îndemna... Zadarnic! Cuvântul nu era îndestulător. Cât pe aci să-și ia lumea în cap, să fugă cum fugiseră și alții din satul de pomină — Sărăcenii. Când o lumină i se făcu în minte, ca lui Pavel pe drumul Damascului. Stai! „Iubirea adevărată nu pot s-o dovedesc, poporenilor mei, decât m u n c i n d pentru ei și alături de ei”. S'a apucat deci să-și îndrepte mai întâi gospodăria lui. Iar din ziua aceea totul a pornit spre bine, până ce o strălucită izbândă a încununat toate silințele sale, schimbând colibe în case cu înfățișare, iar pe sătenii cei săraci și leneși în gospodari de laudă.

Poate că nicăeri, cetătarul român nu vede mai bine decât în P o p a T a n d a că biserica nu sunt zidurile, cădelnița, cântările și fumul de tămâie, ci e cercetarea gospodarului în casa lui, e mângăierea și îndrumarea fanilor, e sfatul și muștrarea nărașiților, ajutorarea văduvei, privirea cu înțeles în ochii bogatului... și câte altele, sprijinite nu numai cu vorba, ci mai ales cu fapta.

Un astfel de preot va face biserica vie. Și aici e marea nădejde a ridicării poporului. S. Mehedintzi: „Altă

creștere”, Ed. IV. Buc. 1922, pag. 115.)

Fapta Popii Tanda din Sărăcenii, fapta preotului din minunatul „In slujba adevărată” a scriitorului rus I. N. Potapenko, ori a celui din „Pe urmele lui Cristos” de Sheldon.

Fapta și apoi cuvântul. Cuvântul, care, spus în biserică, dela înălțimea amvonului, coboară în suflete plin de dar și de îndemnuri. Cuvântul, care, spus în biserică, are alt răsunet decât spus ori unde în altă parte. Căci în biserică, creștinul care se roagă în fața Sfântului Altar se găsește în însăși casa lui Dumnezeu. Acolo, adâncit în taințele ființei lui celei mai intime și învăluit în atmosfera de înfiorare mistică și religioasă, plină de sfințenie și fum de tămâie, sufletul se simte ușura de greutatea apăsătoare a griji, de pământene; se simte plutind ușor și lin peste zădărniciile și nimicniciile lumești; se simte mai iertător, mai aproape de Dumnezeu.

„Atmosfera” psihologică pe care trebuie să o creeze puterea cuvântului pentru a merge direct la inimă e gata făcută. În fața puterii nemărginite a lui Dumnezeu, emotivitatea se sensibilizează, omul simțindu-se mic și neînsemnat. Sufletele, luminade de lumină cerească, se apropie; inimile, încălzite de căldura coborâtă din înalt, se moaie. Oamenii biruindu-și pe ei înșiși, biruie răul, apropiindu-se și înfrățindu-se. Ura se topește, răutatea se distramă. Pacea se strecoară în suflete, blândețea și bunătatea se coboară în inimi.

Iată de ce vorba spusă din inimă bună și cuget curat, are darul să străbată direct la inimă, să convingă și să îndemne la faptă fără nici o greutate. Rostită dela înălțimea amvonului, ea coboară în suflete ca o binecuvântare, înălțându-le și înobilându-le. Cu o singură condiție însă. Să pornească din inimă curată și să fie susținută totdeauna de faptă. Căci vorba care nu pornește din inimă, n'ajunge niciodată la inimă, ci se oprește totdeauna la porțile minții. Deosemena, vorba care nu e susținută de faptă, e ca sămânța uscată care nu va da rod niciodată.

V. Vărădean.

Astrahani
Vulpi
Blănuri fine
Mare asortiment
Prețuri mici

Piata Traian

Două decenii de școală românească în Banat

La începutul lunii Octombrie a anului crt., se împlinesc 20 de ani, de când, într-o toamnă frumoasă cu frunze arămii, s'au deschis, c'un entuziasm fără pereche, porțile școlilor românești de toate gradele din Ardeal și Banat.

Două decenii s'au scurs deja, cu iuteala fulgerului, în vârtejul amețitor al vremii, de când au răsărit, ca din pământ, pretutindeni, pe meleagurile noastre istorice de dincoaci de Carpați, focare mărețe răspânditoare de lumină și de educație națională românească.

Providența a voit ca, împlinindu-se destulul neamului, sub suflul puternic de libertate al anului 1918, scris pe veci, cu litere neperitoare, în istoria noastră națională, să se zămislească, în mințile conducătorilor politicii noastre naționale, și gândul măreț de-a crea, fără întârziere, pe întreaga glie strămoșească a Ardealului și Banatului, sute și sute de așezăminte de cultură națională de educație creștinească și românească și de-a organiza, cât mai urgent și bine, învățământul nostru de stat de toată categoria.

Intre împrejurările de atunci, aceasta era, incontestabil, o problemă extrem de grea, dar de-o covârșitoare importanță, pe care Resortul Instrucțiunii și al Cultelor, pendent de Consiliul Dirigent din Transilvania, de sub conducerea marilor cărturari

VASILE GOLDIȘ și VALERIU BRANISCE a rezolvat-o cât se poate de norocos.

Grație însușirilor excepționale, cu care erau înzestrați acești doi alesi cărturari și distinși organizatori ai noștri, marea problemă a organizării și încadrării, pe ziua de 1 Septembrie 1919, îndeosebi a școlilor secundare cu corpul didactic necesar, anume: 28 licee de băieți, 6 licee de fete și 60 școli civile (26 de băieți, 30 de fete și 4 mixte), luate în primire, succesiv, cu întreg inventarul lor, dela fosta stăpânire, în cursul anului 1919, la care s'a mai adăugat și cele 7 vechi licee confesionale române, a fost soluționată cât se poate de bine, spre mândria și mulțumirea noastră a tuturor.

Atât VASILE GOLDIȘ cât și VALERIU BRANISCE, în calitate de șefi ai Resortului Instrucțiunii și al Cultelor, animați de același ideal și călăuziți mereu de simțul uriașei răspunderi, cu sprijinul, devotamentul, priceperea și dragostea de muncă a harnicilor și aleșilor colaboratori, s'au străduit să înfăptuiască supremul postulat național, marele și legitimul nostru desiderat cultural: naționalizarea școlilor secundare de Stat din Ardeal și Banat și să înființeze licee noi, după necesitate fie prin crearea, fie prin transformarea de școli civile în licee.

Astfel ca prin farmec, deodată cu realizarea idealului nostru național, școala românească: focarul din care porneau razele binefăcătoare ale adevăratei culturi, a început să capete o importanță covârșitoare.

Ostașii culturii noastre, de toate categoriile, ținând seamă de glasul vremii și de trebuința de a ne tăia un drum în istoria viitorului, s'au străduit să activeze, încă dela început, până în prezent, cu zor, penitruca, printr'o adâncă cultură a tuturor, să se netezească neegalitățile, să ni se lumineze, învioreze și perfecționeze acea conștiință națională, care trebuie să formeze cel mai puternic scut de apărare împotriva vrășmașilor noștri externi și interni.

Pretutindeni, aproape în toate școlile de orice grad, s'au făcut timp de 20 ani, laudabile eforturi pentru a forma oameni ai energiei, bine educați, muncitori fără preget în marele arsenal al progresului nostru cultural.

Școlile noastre primare dela țară și orașe, făcut datoria cu prisosință, între împrejurările date, modelând zi de zi structura putem spune, fără nici o exagerare, și-au sufletească a copiilor dați în grija lor. Au format din ei oameni folositori țării și societății și au scos la iveală valorile ascunse sub brazda neșcolăritului făcând ca învă-

țătura primită între cei patru pereți ai școlilor de învățământ să devie o putere creatoare, un principiu de viață, o stea care să conducă totdeauna spre înmulțirea și fecundarea adevărată.

Nu mai puțin o putem spune această despre centrele firești ale pulsațiilor noastre culturale și artistice, unde, pretutindeni, în toate școlile noastre secundare teoretice și practice, precum și în cele profesionale, normale și superioare, muzicale, s'au depus, neconștient, mari eforturi, precum și multă dragoste, răbdare și entuziasm, pentru primenirea și îndrumarea sănătoasă a sufletelor, a generației de mâine, pentru generarea vieții noastre prin cultura școlară.

Școala noastră secundară de toate gradele din Banat, înțelegând imperativul vremii, a reușit să traseze, printr'o muncă stăruitoare și devotată, în sufletul tineretului nostru, o sănătoasă concepție de viață să-și învețe să-și plămuiască un ideal, ci ruia să-și închine toate energiile, tot ce are mai de valoare în sufletul său. Ea ne-a scos timp de 20 de ani, multe valori din umbra, ne-a dat pleiada de tineri sănătoși și viguroși, cu ochi strălucitori, pe cei mulți, pe cei visători, cei activi, cei dornici de adevărată activitate, dintre cari, azi, mulți, terminându-și deja studiile superioare, și-au primit deja, de ani de zile, partea lor în contribuție de muncă în ogorul culturii și vieții noastre naționale.

Învățământul nostru superior, — reținuți numai la admirabila Școală Politehnică de Timișoara și la Istorică Academie teologică ortodoxă din Caransebeș, care și-au făcut datoria cu prisosință, stând neconștient în înălțimea timpului și a minunatei lor misiuni științifice, culturale și patriotice și dându-ne o pleiadă frumoasă de conducători spirituali ai Banatului — n'a corepus, întru toate, necesităților inextinguibile ale provinciei noastre cu imense bogății forestiere, miniere și agricole.

S'a simțit, permanent, lipsa unor așezăminte universitare în Timișoara, a unei academii de agricultură și de comerț și industrie, pentru dezvoltarea principalelor ramuri de ocupație ale poporului nostru bănățean, a unei Universități bănățene.

Această problemă de-o extremă importanță pentru Ținutul nostru, care a preocupat, și până acum, dela Unire încocoși, pe toți conducătorii noștri, trebuie reținută cu mai mult în cadrul preocupărilor noastre viitoare, când împrejurările vor fi mai favorabile.

Ajunși, azi, în pragul celui de al 21-lea an de viață, am găsit de bine să ne oprim, pentru un scurt popas, pentru a privi înapoi la cei 20 ani împliniți și, măsurând drumul străbătut, cu atâteaobile eforturi, să ne îndreptăm cu puteri înviorate și năzuiri nouă spre zările largi ale viitorului neamului nostru întregit.

Încălziți la lumina idealului nostru național, să ne străduim a birui marile greutăți ale vremurilor prin care trecem, și, încrezători în steaua neamului, să împingem pe altarele culturii noastre naționale cât mai multe mireame întăritoare de suflete, înălțătoare de conștiințe și stimulatori de avanturi nobile. Să ne cheltuim toate puterile sufletesti, tot aurul minții noastre pentru a forma generații conștiente, înălțate de ideal, care să înțeleagă evanghelia muncii și împlinirea datoriei întregi, individualității armonice și înțelegătoare de nevoile neamului și ale omenirii.

Cuvine-se, cu prilejul acestei modesti dar importante aniversări să ne închinăm cu toată recunoștința, în fața faptelor și amintirii înfăptuitorilor și conducătorilor dispăruți și vii ai școlii noastre bănățene, implorându-i dela Cel de Sus un viitor din merit.

PROF. DR. A. E. PETEANU

Colțul bisericii

DUMINECA

„Toate îmi sunt îngăduite, dar nu toate sunt de folos; toate îmi sunt îngăduite, dar nimic nu trebuie să pună stăpânire pe mine”.

I. Cor. 6, 12.

Doctrina moraliă din care omul trebuie să se instruească, regulile morale cărora el trebuie să se supună, principiile morale ce-i vor lumina mersul în viață, au în todeauna, un obiectiv practic, personal, familiar și social.

Noțiunile morale nu se alcătuiesc, ca științele, din acele deduceri abstracte ce trec peste măsura spiritelor comune; ele sunt apropiate, familiare, simple; le recunoști și le crezi nu prin științe extraordinare, ci prin reculegere și judecată. De aici urmează, că nici un om, oricare îi va fi condiția, nu este înlăturat dela aceste cunoștințe și deci nici dela foloasele nemărginite pe care le aduc.

Principiile morale nu se învață în vederea unor cunoștințe de cari să ne folosim ca de științe în general, ci dimpotrivă, în vederea unor rezultate imediate, în chiar perioada în care sunt învățate și practicate.

Principiile morale sunt ca grăunțele care deși nu trădă prin aspectul său simanța generatoare ce posedă, totuși aruncat pe pământ bun și udat la timp, produce, desfătarea sufletului și a trupului.

Omul poate să-și schimbe nu numai caracterul, dar și starea generală a trupului, după felul cum își alcătuește și-și

conduce gândurile. EL NU TREBUE SĂ FIE ROBUL INTALNIRILOR MEDIULUI ÎN CARE TRĂEȘTE; dimpotrivă, el poate să fie stăpân, poate, FRIN LOGICA SA, bine inițiată, SĂ-ȘI CREEZE CONDIȚIUNILE în care trăește.

„Toate îmi sunt îngăduite, dar nu toate sunt de folos”, spune apostolul Pavel. Câte maxime și cugetări, bazate pe experiențe, n'au prilejuit aceste sfaturi către Corinteni.

De exemplu: Cuvântul pe care ai știut să-l oprești în stăpânești; cel ce ți-a scăpat, te robește, ori; conștiința curată nu se teme de martori, cea turburată, chiar la adăpostul pustiei, e piada neliniștei.

Prudența câștigă, ceiaze încrederea ne face să pierdem; aceasta ar fi istoria lupului în piele de oaie.

Se zice, că un lup îmbrăcat în piele de oaie, se strecură în fiecare noapte în stână și fura câte o oaie. Era așa de bine travestit încât nu putea fi ușor recunoscut. Dar nu a mers asta mult, deoarece ciobanul cum i-se împuținau oile, cercetă cu mare atențiune și observă lupul cum mergea în pielea de oaie. Luă ciomagul și-l omorâ.

— Tată — zise fiul ciobanului — cum ai cunoscut lupul?

— Băete — răspuse tatăl — niciodată să nu te lași amăgit de ceace ai putea face, ci judecă mai întâi fapta, căci nu tot ceace ți-e îngăduit, este și de folos.

PREOT TRAIAN CONSTANTIN

Sânnicolaul Mare

vrea să devină comună urbană

Sânnicolaul-Mare, 8. — Comuna noastră — cea mai importantă așezare la granița de Vest a țării, în nordul județului, — vrea să devină comună urbană, și se pare că nimeni nu-i dă o mână de ajutor în sensul acesta. Acte și petiții s'au făcut suficiente, la județ, la rezidență, la comandamentul gărzilor F. R. N. din ținut, dar rezultatul întârzie să se arate.

Din noianul de acte înaintate autorităților arătate mai sus, vom spiciu datele pe cari își bazează Sânnicolaul-Mare dorința de a deveni comună urbană. Se va vedea imediat că nu este vorba de o pretenție lipsită de temeiuri, de cine știe ce „făloșenie”, cum se zice pe aici, ci de un drept, am putea zice, al acestei localități, care a fost într'un timp și reședința județului Torontal, iar după aceea, timp destul de îndelungat, a mai fost comună urbană.

Ce este Sânnicolaul-Mare?

Sânnicolaul-Mare are 9483 locuitori. Hota- rul comunei este de 17.757 jug. cadastrale (10.219 hectare), iar ca așezăminte comuna are: șase biserici, mai multe școli primare, un gimnaziu, un spital de stat, o baie populară, o școală inferioară de agricultură, două gări C. F. R., oficiu poștai telegrafic, oficiu telefonic, patru fabrici și două mori mari sistematice, 280 de meseriași, trei bănci, patru firme comerciale mari, 102 firme mici. Ca centru administrativ, Sânnicolaul este: reședință de plasă, reședință de circumscripție sanitară umană și veterinară, are judecătoria rurală, percepție de circumscripție, secție de întreținere C. F. R., este sediul unui ocol agricol, are secție și post de jandarmi și este sediul sindicatului de ape „Aranca.” E vorba deci de un însemnat centru economic și de trafic al părții de Nord a județului nostru și de un însemnat centru administrativ. Piața Sânnicolaulului este zilnic deschisă, iar cele două târguri săptămânale de aici sunt prilejul unor foarte active schimburi economice pentru nenumărate comune dintre cele mai avute ale județului. De asemenea, cele cinci mari târguri de țară anuale care se țin la Sânnicolaul.

Să nu uităm nici amănuntul că Sânnicolaul este una dintre cele mai importante comune rurale din județul Timiș-Torontal, dispunând peste un buget general mai mare de 9 milioane lei.

Comparație cu alte localități

Am arătat că Sânnicolaul are 9483 locuitori. Consultând statistica populației diferitelor localități din țară, vedem că cifra aceasta înseamnă că: populația comunei noastre e mai mare decât populația a 84 de orașe din cele 172 ale țării, e mai mare apoi decât populația a 7 comune urbane reședințe de județ din țară și mai mare decât populația a 77 comune urbane din totalul de 101 comune urbane ale țării.

Dacă ne mărginim acum la comparația pe ținut, vedem că și aici Sânnicolaul este în fruntea multora dintre așezămintele cari din punct de vedere administrativ sunt clasate comune urbane, unele chiar reședințe de județ, fără a se putea compara sub nici un raport cu Sânnicolaul, care e numai comună rurală. Astfel: Hațegul, comună urbană, are abia 3401 locuitori; Hunedoara, comună urbană, are 4629 locuitori; Lipova, comună urbană, are 6069 locuitori; Orăștia, comună urbană, are 6857 locuitori; Orșova, comună urbană, are 8428 locuitori; Caransebeșul, comună urbană, are 8838 locuitori; Sebeș-Alba, comună urbană, are 9213 locuitori. Singură comuna urbană Oravița are cu vreo 200 de locuitori mai mult (exact 9646) decât comuna rurală Sânnicolaul, dar Oravița e și reședință de județ...

Aspect și trecut

Ca aspect, Sânnicolaul este pentru oricine un oraș. Are edificii publice și particulare foarte arătoase, — primăria, atât de destoinic condusă de d. notar dr. Petre Popovici și de actualul primar d. Nicolae Vitt, e atât de încăpătoare încât ar putea adăposti și viitorul comisariat de poliție cu corpul său de gardieni, dacă Sânnicolaul ar deveni comună urbană, — iar străzile acestui „sat” sunt pavate, respectiv impetruite pe o lun-

gime de 6 km. Trotuarele sunt bine întreținute, canalurile pentru scurgerea apei la fel, toate dând localității un aspect de așezare civilizată, care n'ar avea de ce să se jeneze dacă ar fi ridicată la rangul de comună urbană.

Sânnicolaul e un centru cunoscut din timpuri vechi. În sec. XIX-lea a fost scurt timp și reședința județului Torontal, iar până la 1886 a fost comună urbană nereședință și abia după aceea, probabil din motive politice fiind vorba de un centru românesc, a fost redus din nou la starea de comună rurală.

Legiunea de jandarmi Torontal și-a avut reședința aici în Sânnicolaul, până în anul 1932, când a fost contopită cu legiunea Timiș, cu reședința la Timișoara.

De două ori până acuma — în 1924 și în 1933, — ministerul de justiție s'a ocupat cu ideea de a înființa aici un tribunal. De ambele dați consiliul comunal a fost de acord cu această idee, și e dela sine înțeles că cerându-se înființarea unui tribunal aici, și comuna înțelegând să aducă chiar jertfe materiale pentru întreținerea lui, împreună cu celelalte comune din împrejurimi, s'a subînțeles prin aceasta și ridicarea Sânnicolaulului dela starea lui actuală de comună rurală la starea de comună urbană.

Aspectul administrativ și edilitar al chestiunii

Este interesant de arătat că „satul” Sânnicolaul-Mare, din punct de vedere al salarizării funcționarilor publici, este considerat totuși comună urbană categoria întâia.

Ce privește centrul economic Sânnicolaul prin faptul că e clasat comună rurală, ne putem da seama dacă examinăm unele dispoziții din legea administrativă din 1936 și cea din 1938. Legea din 1936 admitea ca și comunele rurale, la fel cu cele urbane, să înființeze și să perceapă impozite ad-valorem asupra mărfurilor introduse în raza comunei de către comercianții și industriașii localnici, sau asupra celor scoase de aceștia din raza comunei. Tot în baza acelei legi, comunele rurale mai aveau, ca și comunele urbane, drepturi exclusive, ca: producerea, distribuția, transmiterea, furnizarea sau vânzarea energiei electrice, a apei sau a gazului; apoi: transportul în comun de persoane, etc.

Din impozitele ad-valorem și din exploatarea drepturilor exclusive garantate de art. 232 al legii administrative din 1936, comuna Sânnicolaul putea realiza un venit anual între trei până la cinci sute mii de lei. Acești bani îi făceau venit comunei industriașii, comercianții și antreprenorii de acolo, deci clasa avută, iar de binefacerile acestor sume, soldate în lucrări de utilitate publică, se bucurau toți locuitorii comunei. A venit însă legea administrativă din 1938, care a desființat drepturile acordate de legea din 1936, ceea ce înseamnă o favorizare a comercianților și industriașilor, cari sunt scutiți de o mulțime de taxe ce azi nu mai pot fi făcute venit comunei. Dacă Sânnicolaul ar fi comună urbană, sarcinile ar cădea în mare parte și asupra comercianților și industriașilor, iar țărănimii, fără a mai plăti suplimente de impozite, s'ar bucura de toate îmbunătățirile edilitare pe care le atrage după sine în mod normal starea de comună urbană.

Ca ultim argument, nelipsit de valoare nici acesta, arătăm că dacă Sânnicolaul ar fi decretat comună urbană, ar face importante economii la cheltuielile ordinare și cele de personal, pentru că de exemplu numai cu paza de zi și de noapte actualmente comuna rurală cheltuiește aproximativ 300.000 lei pe an, pe când dacă ar fi Sânnicolaul comună urbană ar avea imediat comisariat de poliție, deci o pază mai bună, iar cheltuieli nu ar mai avea la acest capitol, pentru că gardienii publici și comisarii de poliție sunt plătiți de stat.

După toate cele înșirate mai sus, apare ca foarte legitimă întrebarea: de ce să nu poată fi ridicat Sânnicolaul-Mare la gradul de comună urbană?

Când e primejdia mai mare, acolo Dumnezeu e mai aproape

Pe o noapte înfiorătoare, în largul Oceanului Atlantic, era o ceață adâncă. Două vapoare: unul venind către New-York, altul din direcție contrară, s'au ciocnit. Vaporul american primise niște spărturi fatale. Celalalt, teafăr a dispărut în întunec, lăsând vaporul avariat în grija valurilor înfricoșătoare.

Printre naufragiați se găsea o tânără femeie americană din Chicago, bogată, căsătorită cu un bărbat distins. Era mama fericită, a celor patru fetițe, cu cari călătorea împreună, să-și vadă părinții din Paris și să-le arate cele patru odore ale sale. După ciocnirea vapoarelor pe vaporul avariat izbucnit o panică de nedescris. S'au lansat bărcile de salvare, în care au încăput cei mai îndrăzneți. Mama cu fetițele au căzut în valuri. Turbata mare le învăluia în giulgiul morții grozave. În aceste clipe, femeia nu se mai gândea nici la bărbatul său, nici la copile, nici la părinți. Toate gândurile se îndreptau către Dumnezeu.

În bărcile de salvare mulți își perduseră mințile. Cei puternici cu o brutalitate sălbatică împingeau pe cei slabi și nevoiași, cari cădeau în mare. În jurul vaporului s'a înființat un iad de groază.

Cei de pe bărci amenințau cu cuțitele pe cei ce se apropiau din valuri, le tăiau degetele și mâinile celor ce se cățarau de barcă. Iar sufletul femeii americane se pregătea să-și ia zborul, desfăcut din cătușele corpului și să se înalțe către patria senină a sufletelor.

Intr'acea o barcă de salvare reuși s'o smulgă și pe ea din valuri. Se deșteaptă din leșin la mângăerile copilelor sale, salvate și ele! Dragostea față de aproapele izvită din dragostea față de Dumnezeu, a scos în calea naufragiaților o barcă de mântuire. Fără credință, fără candela ei, dragostea, viața, se întuneacă și pier.

Crestinismul chiamă dragostea sfântă să, se întoarcă în această omenire naufragiată!

Protopop Ioan Murgu

Ucenicii brutari și măcelari vor fi scutiți de frecventarea cursurilor profesionale

Timișoara, 8. — Breasla alimentară a patronilor măcelari și brutari, din Ținutul Timiș, a făcut o intervenție pe lângă Inspectoratul general al muncii, prin care arătând că aceste întreprinderi nu pot funcționa normal din cauza lipsei de personal, foarte mulți lucrători fiind concentrați, a cerut ca ucenicii acestora să fie scutiți de-a frecventa cursurile profesionale până la o schimbare a situației.

Inspectoratul general al muncii, gândind justă cererea făcută, a admis ca

patronii brutari și măcelari să fie dispensați de a-și trimite ucenicii la cursurile profesionale și scutiți de amendă, dar numai pe baza solicitărilor.

Aceste dispense se dau pe bază de cereri individuale și cu o certificare din partea breslei respective, arătându-se situația atelierului.

În cereri se va specifica: numele patronului, meseria ce o exercită, numărul de lucrători calificați cu indicarea numărului celor plecați la concentrare, cât și numărul ucenicilor angajați.

Școala de economie casnică

(Gospodărie rurală gr. I.)

din comuna Folt, jud. Hunedoara

Imagina ei complexă și restrângerea atitudinii ei practice în conștiința vizitatorului pasional de adevăr și de înțința realismului constructiv, în fața de azi a îndrumării sociale a neamului

În fața Orăștiei cca. la 6 Km., trenul oprește un minut în halta Pricaz, localitate ca o foarte interesantă economie religioasă, fiecare casă având înființată în coama acoperișului din țigla, câte o cruce de metal ca, de biserică, a cărei utilitate mare duce în lunca Mureșului, în dreptul Foltului, cu Băile Geogiului la dreapta și cu Bobâlna la stânga, domenii balneare și agricole ce țin de nume românești cu mare trecere în Ardeal.

Iar dacă, pe spinarea unui pod platilor tai deacurmezisul și apele liniștite ale Mureșului, îți saltă în față ca, la o aruncătură bună de piatră, profilul unei așezări omenești condusă de femei, deosebită radical de structura rurală a localității de care depinde.

Este „Școala de gospodărie rurală în Folt”, superioară prin noțiunea progresului practic pe care-l realizează în mod distinct, și eroică, prin sacrificiul de bună voie ce i-a înălțat prestigiul și i-a întărit resursele de viață excepțională, în spațiu hotărânic de împrejurări multiple și neprielnice dela înființarea ei și până azi.

Data aceasta dispozițiune de teme vizuale și psihologic, pe toată porțiunea de drum coborât, din Mureș până în Fermă, mintea omului gospodar și înfrățit cu fapta clăditoare peste sensul abstract al vorbelor, scrutează ca într-o taină de altar, adevărul roditor al acestui rost gospodăresc, înfipt în coasta satului cum se impune exemplul bun în privazul sufletului pustit de necredință.

Și intri așa în interiorul împrejmuit de verdețuri și pomi aleși, pe al cărui fond de profunzime constructivă, clădirile risipite ierarhic în ordinea economică a demonstrațiilor profesionale, par anexele unui front vital de luptă asiduă, în semnul înalt și educativ al muncii, de valoare netrecătoare.

Iar în centrul ei, ca un personaj de roman istoric, cu o grijă mare în suflet și cu permanența inițiativei în jertfa ființei sale creatoare, personalitatea directorului acestui așezământ cultural, (Eleonora Grințescu N. R.) robește până și închipuirea cea mai avansată, ca o exponentă a gândurilor neostenite în conceptul neprihănit al datoriei împlinite.

Ea prezidează munca a cărei rezultate ne încântă și ne cuceresc.

Ea ne prezintă ideologic și în termeni reali, concreți, realitatea existentă aci, pe care se altoiesc idei generoase, de mult folos tendinței de redresare spirituală și practică a poporului dela țară.

A poporului care, la rândul său, nu pregeta să ceară desființarea școlii, unice pe județ, pentru pământul ei de „17 pogoane”, ca pe o cămașă a lui Hristos, pentru a răstigni o idee.

Dar „piatra din capul unghiului” nu s'a dat învinsă. Solidaritatea ei și mai ales răvna ei în conceptul virtuos al omenirii către ideal, a impresionat până la capitulare, verva vrăjmasiei alimentată de ignoranță și de îngăduința celor chemați să verifice realitățile ca, să înlesnească evoluția stărilor economice sătești.

Școala de gospodărie rurală din Folt este astăzi un organism viu cu o palpitație fecundă și organizată, cultivând un ideal practic în sensul ideologiei veacului constructiv inaugurat de conștiința neamului, în ciasul hotărâtor al istoriei lui.

Nu este „o școală a formelor îndeplinite”, ci o trăire însuflețită de bunăvoința omului de inimă și de energie, într'o epocă de înnoiri spirituale, cerute de înaltul imperativ al propășirii neamului.

Astfel, o înțelepciune mai firească decât povăța exemplilor în ființă activă aci, sau, o uzină de o rațiune mai vitală decât înjgheburile gospodărești a acestei celule școlaro-sociale de sens practic revelator, nu cred să le poată da concurența frământărilor similare, în condițiuni fizice și materiale egale, ori unde prezența acestora ar putea fi identificată.

Până în veacul XIX-lea, îndatorirea de a se ocupa de educația copiilor și-o luase asupra sa, familia. Și n'am putea spune că, nu și-ar fi îndeplinit-o cu scumpătate și răspundere.

Școala se preocupă exclusiv, de învățământ.

De aci înainte însă, cultura tehnică prin avântul ei excepțional, a smuls din mâna familiei, acul, fusul, suveica și cioanul, îndrumând la moarte înceapă dar sigură, industria casnică, pentru a se da loc victorioasei industrii urbane, fabricilor.

Mai știm apoi, că, atâta vreme cât agricultura, industria și micul comerț au avut un caracter familial și un randament mai redus, munca a îndeplinit rolul de factor educativ, imediat și nemijlocit, interesul pentru muncă cât și dragostea pentru ea, împreună cu însași tehnica muncii ordonate și vitale fiind plantate în copil, de către familie.

Procesul industrial întreg. — observă I. Dewey, în lucrarea sa „Școala și societatea” — s'a desfășurat sub ochii tuturor, începând cu faza întâi, a producerii materiilor prime și până la punerea în folosință a lucrurilor gata.

Este lesnea de înțeles, ce a însemnat pentru educația peste tot a omului, acest mod natural și direct intru dobândirea de cunoștințe autentice, de observație imediată și de învățătură bazată pe muncă și pe proprie experiență.

Cunoștințele biologice și de agricultură în termeni practici, le tindea grădina de lângă țarina, pădurea; iar activitatea industrială, dragostea de muncă cât și aprecierea dreaptă a muncii, le transmitea atelierul familial.

Educația muncii se făcea prin muncă. Dar, într'o bună zi, metoda ei activă a ajuns să fie înlocuită cu alta, receptivă, de un antagonism brutal și fără efect educativ.

Intrase educația pe mâna școlii oficiale, pasive și intelectualiste, cu îndatorirea de a completa lipsurile educației din familie, aceasta rămasă fără mijloace proprii de îndrumare a generațiilor, în spirit practic educativ. Intervenția școlii, resp. acapararea prin resursele ei intelectuale a prerogativelor familiei, din epoca înfloririi economice cunoscute, privind educația pentru viață a individului, contrar așteptărilor, în loc să continue o viață de trăire supusă disciplinei muncii creatoare, și adaptată nevoilor simțite ale sufletului în eforturile lui practice și sociale, a subordonat intelectualismului teoretic, speculațiilor abstracte, întreg realismul virtuos al trecutului. Deosebirea în rău accentuându-se mereu, familia scurtată în drepturile ei firești, s'a pus în gardă, cultivând o reacțiune ce se traducea printr'un boicot întins, la stipulațiunile categorice ale obligativității școlare, reținându-și acasă copiii mari, mai ales fetele, ca să învețe ce trebuie știut în vederea măritășului.

Motivul reacțiunii mai dăinuiește încă, în satele cu industrie casnică națională activă, cu dezavantajul că, în locurile acestea, căsătoriile înainte de vreme abundă ca o plagă de înfruntat, peste țirea conservativă a Neamului, în însușirile lui de o aspră particularitate.

Familia avea dreptul la acest boicot, intrucât școala primară este singura instituție educativă a societății muncitorești, organizarea ei trebuind să cuprindă, motivația pedagogică și socială a unei dezvoltări intelectuale și morale trăite intens;

alcătuirea psihologică și didactică îndrumătoare a tuturor facultăților interioare, cât și întărirea energiilor trupesti și sufletești, printr'o fecundă îndrumare practică.

Ea nu pregătește pentru un învățământ suprapus, ci pentru viață. Prin aplicarea tehnicii pe care o compoartă în mod real și necesar acest sistem, se îndeplinește rostul social pentru care se pregătește copilul prin școala satului său.

Școala lui adevărată este un mediu de

transformare a mediului sătesc. Este terenul unei comunități de viață activă și înțeleghătoare. (Dewey.)

Școala aceasta este o școală educativă.

În imperiul voliționist al școlii practice dela Folt, pedagogul de nuanță realistă își verifică magistral, intențiile de muncă sistematică și reformatoare, deasemenea și actualitatea mijloacelor de înfăptuire. Punctul ei de plecare cât și materia de învățământ, în evoluția înțelegerii independente, sunt o înlănțuire de fenomene vitale cari, se petrec în nemijlocita împrejurime a elevilor, iar metoda ei stă, în analiza acestora. Pe un plan de propășire psiho-fizică și economică, realitatea ei transpune în acțiune, instinctul activ din copil, imaginația creatoare, activitatea proprie în cadrul muncii organizate, prin ce și cele mai ascunse energii spirituale ajung să se manifeste în forme multiple, cu caracter constructiv.

Activitatea manuală de rațiune casnică, gospodărească, în desfășurare programatică și edificatoare, în atelierul școlii de la Folt, II.

inspiră atâta încredere în puterea de transformare a sistemului practic școlar, că, rezultatele ei întrec în spirit și în valoare educativă, însăși noțiunea productivității industriei casnice, cu un suport de așcăncă tradiție în popor.

Școala muncii din Folt este mai mult de cât atâta, — și eu a-și trimite aci în serii dense, vară de vară, pe dascălițele Ținutului nostru, despre care nemuritorul Emanuil Ungureanu susținea cu tărie că, sunt singurile intelectuale diplomate ale satelor, în drept să știe totu! și să dregă totu! — printr'că organizarea ei ca factură economică și gospodărească, de un ansamblu dirijat în toate aspectele lui și apărut cu vigență până la igiena vitală a celor mai nesocotite viețuitoare din curtea omului, sunt o măsură de disciplină socială și națională ce trebuie să ne cuprindă în învățătura ei, sufletul neamului, ori unde s'ar găsi el.

În acest mediu distinct ca preocuparea de ideal și înfăptuiri practice, cu învățăminte logice pentru o raționalizare a muncii, în toate compartimentele ei rurale și pentru ridicarea standardului de viață la poporul nostru aprecierea ministerială a determinat în vara acestui an, trăirea aleasă în sfaturi și în exemple de lucru, a unei serii norocoase de învățătoare și măestre din toate regiunile țării, chemate să îndeplinească un misionarism rural, ducând lumină pe tot docul, în masele populare ahtiate de un trai și o viață mai omenească.

A nu folosi nimănui însemnează a nu prețui nimic.

Una este cultura speculațiilor abstracte și alta este cultura adaptării la mediu.

Iată pentru ce mă simt dator, în mare măsură, să supun și interesului public acest obiectiv dominant al epocii, în grija mare pentru binele neamului și prețuirea sacrificiilor din a căror putere renaște și se înfiripă totu!

LUDOVIC CIOBANU

Ochii orbului

Pe Via del Gignoro No. 27 o vilă cu un gard înalt la stradă, care împiedecă pe unii să se apropie de-a privi în curtea casei.

Sun. Și în loc ca butonul apăsat de degetul meu să producă un sunet strident, așezându-se pe un lătrat de diferite tonuri, ca unindu-se produs expresia ostilității colerice. Lătratul nu se potolește nici atunci când o față surzătoare deschide ușa și mă învâță să intru. Nu-i potolește nici înimi dă târcoale și care alergând de multe ori în jurul celorlalți câini opriri de rețea, își exprimă bucuria pentru noul venit. Căteava e mare, neagră și foarte autentică. O cheamă Anny.

Mulțimea agresivă se agită îndărătul țelii, ridicând un nor de praf, care îi învâță și mai mult. Sunt gata să rupă rețeaua, dar Anny le vorbește pe limba lor și astfel se șesște să-i potolească în parte.

Vila este împrejmuită de o grădină plină de parfum de roze, de magnolii și de alți flori alese. Și aici acești câini sunt elevii unei școli de călăuze a orbilor, educați pentru sacrificiu și devotament.

Directorul acestei școli, Giorgio Galardi, un elvețian tânăr, foarte simpatic și blând de o blândețe naturală, rezultatul civilizației și a inteligenței omenești; trezit din somnului de după masă de un necunoscut, surzător, fără fașoane, sincer. Este satisfăcut în inima lui de a profesa răbdarea în știința educației — nu a dresării. Pentru dresaj este suficient cravașa și teroarea, pe care pentru educație ai nevoie de a crea și a transforma un suflet.

„L'Unione Italiana Ciechi” — educă aproximativ 20-24 câini pentru orbii de război și pentru toți orbii cari au nevoie a se deplasa, educă în general pentru acei referitori, ca atinși de această grozavă infirmitate merită să fie călăuziți și ajutați.

D-na Fernando Ogetti, președinta onorifică a acestei instituții spune: „Trebuie să dăm orbilor bucuria independentei și cunoștința câinilor, nu oamenilor pentru cari însărcinarea de a fi însoțitori, ar fi un sacrificiu”.

Mi-se arată scrisoarea unui orb din război, care spune: „Este foarte greu să găsești o persoană sinceră și iubitoare pentru a fi însoțitor. Decât să aștept ziua când un prieten să-și sacrifice o oră pentru a-mi călăuzi, prefer momentele cele mai grozave din tranșee. Astăzi sunt fericit și mulțumit. Călăuză mea mă așteaptă credincioasă și răbdătoare să plec la plimbările mele zilnice. Nici nu vreau să mă gândesc ce a-și face fără câinele meu. Cele mai sincere mulțumiri instituției, pentru bucuria de-a putea umbla singur, fără ajutorul omului”.

Utilizarea câinilor pentru un astfel de scop nobil, este destul de recent. O doamnă americană a înființat în 1928, în Elveția, o școală de câini numindu-o „Ochii care vede”. În opera ei a fost ajutată de un profesor de psihologie animală, adus special în acest scop din America.

În Italia inițiativa a fost luată de Gabriel în 1934. Școala lui prepară câinii la trei cursuri anuale, având un număr de 20-24 elevi-câini. Până în 1937 au fost promovăți la această școală 57 câini — dintre cari 29 repartizați imediat pentru conducerea orbilor din război și 28 pentru orbii civili.

Regulamentele comunale sunt valabile numai după publicarea în monitorul comunei sau al ținutului

TIMIȘOARA, 8. — Consiliul de avertizat al ministerului de interne a fost chemat să se pronunțe, într'o ședință a sa de luna trecută, asupra chestiunii dacă un regulament comunal, — specificat: un regulament de taxe comunale, — este sau nu lovit de nulitate în cazul când, după îndeplinirea tuturor celorlalte forme legale, nu a fost publicat în monitorul comunal sau al ținutului, după cum prevede art. 50 din legea administrativă.

Consiliul, după ample debateri, a

ajuns la concluzia că nici un regulament comunal, deci nici regulamentele referitoare la taxele comunale, alcătuite pe temeiul legii administrative, nu poate fi obligat și nu poate fi pus în aplicare, în mod legal, decât după publicarea în monitorul comunei sau al ținutului respectiv, altfel actele și măsurile luate pe temeiul regulamentului ne publicat sunt ilegale.

Ținutul Timiș, primind în copie acest aviz, l-a adus la cunoștința organelor administrative subalterne, pentru știință și conformare.

INFORMAȚIUNI

Calendar

DOMINICA, 8 OCTOMBRIE

Ortodox: Cuvioasa Malcă Pelagia.
Catoile: Sfânta Brigita († 1373).
Farmacii de serviciu: Circ. I.: Salvator, Reg. Ferdinand 3; circ. II.: Jahner, Ștefan cel Mare 3; circ. III.: Maria, Ștefan Carol 4; circ. IV.: Diana, Str. Brașov 29.

Serviciu permanent: Mehala: Chioreanu; Panajoth.

LUNI, 9 OCTOMBRIE

Ortodox: Sf. Apostol Iacob al lui Alfeu.
Catoile: Sf. Dionisie († 272).
Farmacii de serviciu: Circ. I.: Jahner, Libertății; circ. II.: Kovacs, Str. Daciilor 10; circ. III.: Sarga, Str. Porumbescu 1; circ. IV.: Ungvary, Str. Preyer Nr. 1.

Serviciu permanent: Mehala: Chioreanu; Panajoth.

PROGRAMUL CINEMATOGRAFELOR:

Capitol: „Spioana”, cu Brigitte Horney, Hal Hamilton.

Scala: „Seducătorul”, cu Jean Gabin, Milla Balin.

Corso (fost Rivoli): „Valsul nemuritor”, cu Luise Rainer.

Apollo: „Ora fatală”.

Istoriul zilei

— În 9 Octombrie 1691 a fost ucis din ordinul lui Constantin Cantemir marele boier Miron Costin. (Xenopol susține că el murise în Decembrie a aceluiași an.)

— În 9 Octombrie 1890 s'a aşezat piatra fundamentală a Podului peste Dunăre dela Orna Vodă în prezența Regelui Carol I, a Reginei Elisabeta și a Principelui Ferdinand care pe atunci moștenitorul Tronului.

— În 9 Octombrie 1931 a murit fostul Mitropolit Primat Atanasie Mironescu.

— La 9 Octombrie 1934 au fost asasinat la Marseille Regele Alexandru I al Jugoslaviei și Louis Barthou, ministru de externe al Franței.

— În 10 Octombrie 1643 a fost confirmat Ștefan Simonov recte Simionovici, ca Mitropolit al bisericii greco-catolice din Ardeal, de către principele Rákoczy I, în locul lui Ilie Jorest, care fusese destituit din scaunul Mitropolitiei din cauză că se împotriva Calvinismului.

— La 10 Octombrie 1806 Napoleon I a cucerit la Iena armatele prusice.

— În ziua de 10 Octombrie 1848 Kossuth revoluționarul maghiar, a lansat un apel către românii transilvăneni prin care le cerea să se unească și să lupte alături de armata lui Avram Iancu și să răspundă bărbătește și cu armele în mână.

— În aceeași zi, 10 Octombrie 1848, Timișoara a fost declarată sub stare de asediu de către mareșalul Rukovina în urma evenimentelor și somațiilor primite din partea Kossuthiștilor.

— Cu data de 10 Octombrie 1887 generalul Traian Doda a trimis o scrisoare președintelui Dietei Maghiare. E de menționat că singurul general Doda fusese ales deputat în Dieta din acel an, iar conținutul acestei scrisori pune în vedere președintele că intrucât s'au făcut nedreptăți românilor în ocazia alegerilor, el nu va putea participa la sesiunile dar nici nu va abdice de mandatul de deputat. Deasemenea atacă guvernul și sălbăticia procedurilor maghiare în legătură cu oprirea libertății și egalității pentru poporul român. Pe baza acestei scrisori Traian Doda a fost dat în judecată, iar procesul a stărnit multă valvă chiar și în strălăta.

— În ziua de 10 Octombrie 1916 s'a dat prima cruntă bătălie dela Jiu, sfârșită cu slăbiciunea Eroilor noștri.

P. C. MILOȘ

— Post vacant la serviciul tehnic al județului Hunedoara. La serviciul tehnic al județului Hunedoara s'a publicat vacant un post de impiegat cl. I., retribuit din bugetul ținutului. Doritorii de a ocupa acest post trebuie să-și înainteze cererea și actele la ținut, cel mai târziu până la 25 Octombrie a. c.

— **D. MINISTRU DR. C. BARAN LA TIMIȘOARA.** Eri seară a sosit în localitate, venind cu mașina, Excelenta Sa d. ministru dr. Coriolan Băran, fiind însoțit de d. Ioan Porumb, șef de cabinet. D. ministru va rămâne la Timișoara până cum am anunțat, mai multe zile.

— **PRIMARUL TIMIȘOAREI A ÎMPLINIT 44 ANI.** Cu prilejul împlinirii a 44 ani, d. dr. Emil Tîeranu, primarul municipiului nostru a fost sărbătorit eri seară într'un cers intim. Urâm părintelui orașului nostru viață senină și fericită.

— **D. dr. Marin Sârbu,** subșef de birou în administrația centrală a ținutului Timiș, fiind numit ajutor de judecător la judecătoria rurală Timișoara, pe data de 1 Octombrie a. c. și-a dat demisia din postul ocupat la ținut.

— **Avansare.** D. Emil Petroviciu, șeful serviciului personalului din administrația centrală a ținutului Timiș, a fost înaintat la gradul de director cl. II, pe data de 1 Septembrie a. c. Decisia a fost înaintată ministerului de interne, pentru a fi confirmată prin decret regal.

— **FEDERAȚIUNEA ASOCIAȚIUNILOR COMERCIALE DIN ȚINUTUL TIMIȘ** pentru a se putea armoniza prețurile maxime stabilite de către primăriile comunale, din cele cinci județe din ținut, roagă pe aceasta cale pe d-nii comercianți vizitați, să semnaleze orice divergențe în prețurile maxime ale aceluiași articol de generală necesitate, prin aceeași organizație comercială din care fac parte. Concomitent să ni se aducă la cunoștință orice caz, când maximalizarea s'ar fi făcut fără a se lua în considerare beneficiul legal, care la comercianți cu ridicată (engrosiști) s'a fixat la 10%. Iar la cei cu amănuntul (detaliiști) la 20%.

— **Aprovizionarea cu peatră a drumului Timișoara—Buziaș—Sinersig.** Ținutul Timiș a aprobat executarea pe cale de regie directă, prin serviciul tehnic al județului Timiș-Torontal, a lucrărilor de aprovizionare cu peatră spartă a drumului județean Timișoara—Buziaș—Sinersig.

— **A leșinat în prefectură.** „Salvarea” a fost chemată Sâmbătă la amiază în palatul rezidenței, unde, în fața birourilor prefecturii, un tânăr necunoscut leșinase. Când și-a revenit în fire, necunoscutul a arătat că se numește Ștefan Székely, muncitor ocazional, fără domiciliu stabil. El a declarat că leșinul i-a venit din cauza foametei: fiind fără lucru și fără câștig, n'a mâncat de trei zile. Oamenii „Salvării” i-au cumpărat mezeluri și pâine. Nesuferind de vreo boală organică și nefiind nici rănit, necunoscutul n'a fost internat.

— **ZIARIST GERMAN LA TIMIȘOARA.** Sâmbătă ne-a vizitat la redacție d. dr. Ernst Weisenfeld, redactor al agenției germane D. N. B. din Berlin. Confratele nostru s'a oprit la Timișoara în trecere dela Satmare la București.

— **Concedieri de muncitori la Astra-Arad.** Din cauza lipsei de materii prime și de comenzi, direcțiunea uzinelor Astra din Arad a dat preavize de concediere pentru ziua de 15 l. c. la un număr de 45 lucrători strungari. Prin breasla lor, muncitorii au intervenit în potruva acestor concedieri și li s'a răspuns că în cazul când situația s'ar mai îndrepta, numai peste câteva săptămâni vor putea fi reprimiți în lucru și numai prin rotație.

— **Tratative muncitorești încheiate.** Tratativele dela minele Soc. Sălătruc din județul Hunedoara, în vederea încheierii unui nou contract colectiv de muncă, au fost încheiate, prelungindu-se vechiul contract, fără nici o modificare, pe încă un an. Dealtfel, a intervenit și un fapt îmbucurător. Minele „Sălătruc” al căror randament a scăzut din cauza straturilor slabe de cărbuni, au fost cumpărate de Soc. „Petrosani” astfel că ele vor fi părăsite și toți muncitorii vor fi trecuți la Soc. „Petrosani” unde se vor bucura de avantajii mai mari.

— **BURSIERI ÎN CĂMINUL DE UCENICI D. N.** Bașiu, directorul Căminului de ucenici al Ministerului Muncii, din Timișoara, cu avizul ministerului, a decis ca, în viitor, un număr de 10 ucenici, în urma unui examen, să fie primiți bursieri, 40 semi-bursieri, iar la alții 40 să li se dea câte un costum de străjer.

— **Inspecții.** D. insp. Traian Haneș, dela Inspectoratul general al muncii din ținutul Timiș, a făcut o serie de inspecții la cursurile de ucenici ale întreprinderilor Titan—Nadrag—Calan, precum și dela Uzinele Ferdinand ale aceleiași societăți. Toate au fost găsite funcționând normal.

— **Conferința șefilor de servicii dela ținut.** Sâmbătă dimineața a avut loc la ținut, sub prezidenția d-lui secretar general dr. Gh. Ciupe, obișnuita conferință săptămânală a șefilor de servicii. S'au discutat chestiuni administrative curente.

— **Sedința comitetului școlar județean.** Sâmbătă dimineața s'a ținut ședința comitetului școlar al jud. Timiș-Torontal, prezidată de d. prefect col. V. Popovici. D. revizor școlar Pavel Bosică a făcut un raport asupra reparărilor și clădirilor de edificii școlare și asupra altor chestiuni curente.

— **TIMPUL.** Temperatura se menține rece, cu tendință de scădere. În munți a nins, iar pe Negoiu viscoleşte.

Sate lănațene

HAI LA MERE!

Insemnări și impresii din satul lui Paul Chinezu

ARAD, 8. — Banatul cea mai bogată provincie a țării, prezintă pentru vizitatorul venit din alte regiuni, aspecte inedite, cari deși, adeseori, sunt greu de înțeles, sunt întotdeauna interesante și instructive. Lucrul acesta l-am constatat în săptămânile din urmă, când ocazional, am vizitat două comune — foarte bogate — din Banat: Satchinez și Hodoni. Lucrurile văzute și observațiunile făcute, le vom împărtăși cetitorilor noștri, în cadrul câtorva reportaje Conținutul lor, poate va supăra pe unii sau pe alții, dar pentru aceasta nu noi suntem vinovați, ci acei cari neînțelegând ritmul timpului, au cedat pasul.

Să încep cu Sat-chinez. Este așezat pe linia ferată ce leagă capitala Banatului cu partea Nord-Vestică a provinciei de dincolo de Mureș. Comuna este înconjurată de lacuri — mai mult bălți — alimentate de mai multe canale. Datorită lacurilor, din orice parte intră streinul în sat, este primit cu aceeași articular: peștele. El oteră populația săracă pe prețuri derizorii: dela 8 la 24 lei kgr după cum e de mare și de proaspăt. Peștele, înșirat pe sfoară, este oferit toamna și primăvara, chiar și călătorilor din automotoarele ce opresc câte un minut în gara Chinezul.

Comuna e mare și locuită aproape în proporții egale de români, germani (șvabi) și sărbi.

Străzile sunt largi și casele mari. Semn de bogăție a locuitorilor. Și sunt într'adevăr bogați. În curțile lor sunt monștri de paie, iar podurile și harabarele gem sub greutatea multelor vagoane de grâu ce le adăpostesc. În raport cu bogăția, oamenii sunt sgârșiciți. La ei nu se poate vorbi de tradiționala ospitalitate românească. Trăind în legături strănse cu sărbi și germanii, au suferit influența lor. Și au suferit-o nu numai în domeniul acesta, ci și în altele. Astfel, satul, deși e mare și bogat, — plin de toate hunățiile — e gol de copii. În timp ce germanii, organizați așa cum sunt acum, încep să dea excedente naturale de populație, la români numărul nașterilor este în continuă scădere.

În schimb luxul e în creștere, iar disfracțiile numeroase. Faptul acesta a determinat pe inimiosul comandant al unui regiment cantonat acolo, să sugereze medicului d. corp, ținerea unei conferințe despre natalitate. Și doctorul respectiv, într-o magistrală expunere a arătat, atât cauzele, cât și urmările scăderii natalității în Banat.

Conferința, extrem de instructivă chiar pentru un intelectual, a fost ascultată cu mult interes de mulțimea adunată în sala casei naționale, deși pe

lețele multora se puteau vedea urmările păcatelor pe care le biciuia doctorul în conferința sa.

Dar cu toate că satul e aproape lipsit de copii, fenomenul încă nu a devenit îngrijorător pentru comună, deoarece el persistă și la celelalte naționalități.

Am pomenit mai sus, că în lungul ulițelor largi sunt înșirate case mari și în curți șire enorme de paie. Este curios însă, nicăiri în Sat-chinez nu am văzut grădini de zarzavaturi. Le cultivă la câmp sau le cumpără, nu am putut constata. Dar din feui cum se alimentează „chinezii” — ca să le zicem așa — am observat că iubesc mai mult carnea decât zarzavaturile. Tot așa e și cu pomii fructiferi.

În lungul ulițelor, în loc să fie pomi fructiferi, așa ca în satele de munte și regiunile deluroase, sunt două rânduri de salcâmi sunt și în preajma tuturor gardurilor. Dar ici colo, câte un dud sau un nuc, ce-și întind stingheri crăciile. (Trebuie să adăugăm aci, că nicăiri nu am mâncat nuci așa de bune ca la Sat-chinez! . . .)

Se naste, prin urmare, întrebarea: cum și de unde se aprovizionează cu fructe? Dela un fel de comercianți ambulanti, tot țărani, originari din sudul Banatului și a cărora ocupațiune principală este vânzarea fructelor și în special a merelor. Aceștia cutreeră întreg Banatul cu căruțele lor cu coviltir, sau fără, și de cum intră într'un sat, încep să strige „hai la mere” sau la alte fructe, după cum e sezonul. Aspectul acesta al satelor lănațene a fost admirabil prins de poetul Mir-Lerca, într-o poezie intitulată „Hai la mere” și publicată în revista „Innoirea” din Arad.

În ce condițiuni sunt fructele vândute de aceștia, credem că nu mai e necesar să scriem, ci mai bine să precizăm, că starea arătată se poate considera ca o pacoste a bogatelor sate din Banat, deși ea constituie o sursă de existență pentru locuitorii a nenumărate sate din Valea Carașului.

Pentru Sat-chinez, în special, lipsa de pomi fructiferi și a grădinilor de zarzavaturi constituie nu numai o inferioritate, ci și un fel de abdicare dela tradiția lor. Căci ei spun că sunt dacă nu urmașii luptătorului cu puteri legendare, Paul Chinezul, cel puțin succesorii cetățenilor liberi de pe moșiile lui, a căror centru a fost Sat-chinez.

Pentru viața publică românească, Sat-chinez este important, deoarece aci s'a născut luptătorul politic Emanuil Ungureanu, această uriașă personalitate a Banatului. Și tot aici trăiește și familia sa, făcând fală comunei.

S. M.

Reportajul viitor: Hodoni, comuna natală a doctorului Vicențiu Babeș.

ULTIMAORA

La Paris

Paris, 8 (Rador). — Cercurile bine informate socotesc că discursul d-lui Hitler corespunde așteptărilor opiniei publice cunoscătoare. Acest discurs va decepționa pe cei care credeau că vor trebui să găsească în el noutăți substanțiale și propuneri precise. Dacă scoatem de o parte vechile teme asupra cărora Führerul a revenit, potrivit obiceiului său, — tratatul dela Versailles, spațiul vital al Germaniei, identitatea dintre Reich și Führer, — discursul se distinge prin câteva trăsături deosebite. În primul rând prin cinismul cu care d. Hitler nu s'a temut să insulte Polonia, nu numai în șefii ei, dar și în luptători. Apoi, printr'o apologie și o exaltare a propriei sale persoane, dusă până la un asemenea grad încât cuvintele „prestigiul meu, mândria mea, opera mea” revin la fiecare frază.

Atacul său contra miniștrilor englezi devine o afacere personală, cum s'a întâmplat și cu atacurile de odinioară contra d-lui Schuschnigg și contra d-lui Benes. Când se adresează Germaniei, o face prin fraze grandilocvente sau frenetice, căutând să o facă să accepte catastrofele spre care o duce.

Cât despre politica internațională, d. Hitler se prezintă ca un campion al ordinii europene și al libertății. El pune la o parte Germania, a cărei superioritate și dragoste de pace sunt o dogmă absolută și de alta puterile occidentale.

Face explicația unei alianțe cu bolșevici și face aplaudat numele d-lui Stalin de către aceiași adunare care nu mai departe decât acum câteva săptămâni, îi huidua.

El predică lichidarea tuturor problemelor ce interesează Germania în Europa Centrală și Orientală, lichidarea asigurată prin simpla colaborare germano-sovietică.

Fără să vrea, dă explicații asupra neadevărurilor și călcărilor de cuvânt repetate cu fiecare prilej și față de fiecare popor, afirmând adunării entuziasmata, că a ținut singura făgăduială care avea valoare pentru dânsul. Cuvântul dat poporului german, că va distruge tratatul dela Versailles. Așa se explică în mod firesc o serie din contradicțiile sale: Polonia declarată de el ca neviabilă, în timp ce acum câteva luni îi garanta frontierele, Germania nevinovată și Polonia desemnată ca agresor, atunci când d. Hitler revendică inițiativa acțiunii militare, pretinsă moderațiune a cererilor sale, nesățioasă sa aviditate. În această lumină trebuiesc judecate declarațiile amestecate cu amenințări prin care termină discursul, punând pacea sub protecția Dumnezeului german.

Avertismentul adresat celorlalte puteri, de a ceda la orice injoncțiune și la orice dorinți ale germanilor, exploatarea Europei Centrale și Orientale ca un domeniu colonial german, iată pe ce înțelege d. Hitler să întemeieze pacea Europeană.

Paris, 8. (Rador). — Ziarele franceze consideră discursul cancelarului Hitler ca o încercare de justificare și glorificare a politicii sale față de poporul german, afirmând că el nu aduce niciun element nou în problemele internaționale.

„Le Petit Parisien” scrie că Hitler nu a formulat nici o propunere precisă de pace.

Discursul dlui Hitler în lumina comentariilor

Cercurile politice engleze și franceze nu cred în sinceritatea declarațiilor dlui Hitler. — La Roma discursul considerat ca „realist și constructiv”. — Cuvântarea a făcut o puternică impresie la Moscova. — Ziarele americane cred în dorința de pace a Führer-ului

Impresia generală e că d. Hitler n'a formulat nici o propunere de pace

Nimic concret, ci numai vagi aluzii la necesitatea unui armistițiu, ca părțile să negocieze. Perspectivele limitării înarmărilor, a distribuirii materiilor prime și a colaborării economice sunt abea schițate. Se vede clar, ce dorește cancelarul german: să coșină încetarea ostilităților pe care poporul său le consideră inutile și cuprinzând o mare primejdie.

„Le Journal” arată că aliații nu pot ceda în chestiunea Poloniei. Dacă am ceda în chestiunea Poloniei, am condamna la moarte Ungaria, Jugoslavia, Danemarca, Elveția, Belgia și Olanda, care constituie toate comunități omenești dintre cele mai prețioase în Europa. Ne-am osândi noi însine la moarte.

Importante modificări aduse codificărilor române

Imprejurările în care ne aflăm impun ca sancțiunile aplicate infractorilor la ordinea publică și siguranța interioară și exterioară a țării să fie cât mai prompte și viguroase

BUCUREȘTI, 8 (Rador). Imprejurările în care ne aflăm, impun ca sancțiunile aplicate infractorilor la ordinea publică și siguranța interioară și exterioară a țării să fie cât mai prompte și viguroase. În acest scop d. V. Iamandi ministru al justiției, a alcătuit și a supus spre semnare M. S. Regelui decretele de legi prin cari au fost modificate legea pentru apărarea ordinii în stat, codul de procedură penală și codul penal Regele Carol II, precum și codul de comerț Regele Carol II.

Legea pentru apărarea ordinii în stat, prin modificarea și completarea art.: 5, 12, 23, 27, 28, p29 și 10 a fost astfel alcătuită încât se dă puțință pedepsirii, și simplei împărțiri de manifeste, schițe și desene cari conțin un îndemn la săvârșirea unui act sau manifestarea unei idei politice oprite de lege, precum și sancționarea acelor care părăsind țara, — fie că organizează, fie că dau numai directive în vederea alcătuirii de organizațiuni cu scopul de a turbura ordinea publică, și siguranța interioară și exterioară a statului.

Codul penal Regele Carol II. prin completarea și modificarea art.: 325 și 326 suprimarea alin. 2 din art. 228 și modificările art.: 123, 284, 157, 144 și 597, se dă puțință pedepsirii în mod exemplar a acelor cari sub orice formă furnizează sau ajută pe infractorii ce pun în primejdie siguranța și ordinea publică: ei fiind sancționați ca și

autorii principali, înlăturarea circumstanțelor ușurătoare la infracțiunile de acest fel și pedepsirea infractorilor minori dela 15—18 ani ca și infractorii majori.

Codul procedura penală Regele Carol II, prin modificarea și completarea art.: 10, 14, 81, 105, 137, 161, 206, 226, 270, 282, 304, 309, 338, 339 și 445, s'a simplificat procedura la judecatorul de instrucție, desființându-se ședința contradictorie, ordonanța definitivă rămânând a fi dată numai în urma concluziunilor parchetului, respingerea probatoriilor neconcludente, etc., etc.

Codul de justiție militară, prin modificarea și completarea art.: 94, 128, 177, 449, 489, 542 și 564 se dă puțință realizării exemplarității în aplicarea pedepselor cu mai multă celeritate, accelerării și judecării crimelor sub regimul stării de asediu, reducerea termenelor, desființarea opoziției pentru cei judecați în lipsă și sancționarea și dezarmarea fără ordin a fortificațiilor, bastimentelor și aeronavelor.

Codul comercial Regele Carol II, prin modificarea și completarea art.: 208—234 inclusiv și 898 se dă puțință asigurării unei reale participări la gestiune a acționarului izolat sau a minorităților de acționari, reglementarea funcționării adunărilor generale, largirea accesului la dreptul de convocare a acestor adunări și o mai eficientă consacrare a dreptului de control.

„Ewening Standard” publică un subtitlu „nu”: Discursul n'a oferit nimic nou, deci răspunsul Angliei și Franței este cunoscut de pe acum.

Se prea poate ca în curând, în loc de a face propuneri de pace, d. Hitler să ceară în genunchi aceste propuneri, dar un lucru este sigur, că dacă acestea sunt ultimele sale propuneri, acesta a fost totdeauna și ultimul său război. Nu va mai fi în stare niciodată să se infrupte dintr'o luptă unilaterală. Forța democrației din Anglia și Franța, ajutată de toți acei din toată lumea, care iubesc libertatea, au luat hotărârea din

La Londra

măinile sale și au decis să isprăvească cu Hitler. Führerul și-a ținut acum propria sa discurs funerar.

Londra, 8. (Rador). — Redactorul dramatic al lui „Press Association” arată că d. Chamberlain se va folosi săptămâna viitoare de primul prilej, pentru a face în Camera Comunelor o declarație, în care expună punctul de vedere al guvernului britanic privind discursul lui Hitler.

La Roma

ROMA, 8 (Rador). — Ziarele italiene de Sâmbătă califică în articolele lor fond discursul cancelarului Hitler drept — realist și constructiv — afirmă că propunerile sale trebuiesc luate în serioasă considerare, în interesul lumii întregi și în deosebi, al creației europene.

„Messagero” scrie că partizanii transigenții absurde, nu mai pot furniza nici o justificare pentru a persista în greșeală și nici nu-și mai pot face iluzii asupra posibilității de a înfrânge Germania. Ziarul încheie arătând că propunerile Führerului trebuie să fie examinate de cercurile răspunzătoare.

ROMA, 8 (Rador). — Organul catolic „Italia” subliniază că motivul dominant al discursului Führerului, este necesitatea ca Europa să regăsească dreptatea și pacea. Dar vocea lui Hitler trebuie deasupra rândurilor celor două amate și evocă viziunea unei tragedii fără precedent. Această tragedie poate fi oare oprită? Întrebarea e în inimă lumii întregi. În fața istoriei, trebuie să asume propriile lor răspunderi.

Civilizația merită să își sacrifice orice orgoliu și numai cu acest preț pacea poate fi asigurată.

La Moscova

MOSCOVA, 8 (Rador). — Agenția D. N. B. transmite: Cercurile politice văd în discursul Führerului un apel de pace adresat puterilor occidentale. Cuvintele dlui Hitler au găsit ecoul atât mai viu cu cât ele corespund la toate punctele declarației sovieto-germane și spiritului pactului încheiat 28 Septembrie.

Agencia Reuter arată că și cercurile neoficiale ruse își exprimă satisfacția față de aluziile amicale ale dlui Hitler la Uniunea Sovietelor.

MOSCOVA, 8 (Rador). — D. N. B. transmite: Ziarul „Pravda” publică discursul Führerului la loc de frunte și adaugă că el a făcut o puternică impresie în cercurile politice din Moscova.

Se subliniază în deosebi, voința de pace a Germaniei, care după cercurile politice sovietice corespund acordului încheiat între Rusia și Germania.

La New-York

NEWYORK, 8 (Rador). — „New-York Times” crede că discursul cancelarului Hitler, tindea mai mult să crească dificultăți aliaților, decât să le facă pe plac.

Ziarul consideră totuși, că dorința de pace a Führerului este sinceră, deoarece el știe că nu va putea rezista multă vreme blocadei.